Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 299 (13788) | 1974 оной декабриин 22, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

СССР-эй юhэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси

ХҮГЖЭЛТЫН ТҮСЭБ БА БЮДЖЕТ

Декабриин 20-до Москва- СССР-эй юhэдэхи зарла- Верховно Соведэй хоёр- и сесси худэлмэреэ дүүр- э. СССР-эй 1975 оной Гү- эй түсэб ба Гүрэнэй бюд- дые сесси зүбшэн хэлсээ. эбтэ табан жэлэй үнгэр- дүрбэн жэлэй туршада дай ажахы hайнаар хүг- э, коммунизмын матери- но-техническэ үндэhэ hуу- байгуулгада ехэ алхам шаа хэгдээ гэжэ депу- уд тэмдэглээ. КПСС-эй V съездын хараалhан га- дын ба дотоодын полити- үрэ дүнгүүд улам эли оор харагдадаг болонхой. политикые бухы созэт үүд халуунаар дэмжэнэ. үгэсхэхы жэлэй Гүрэнэй эб табан жэлэй түсэбэй гүүдые тодорхойлно. Энэ эбэй даабаринууд ехэ, эбэшье тэдэнине доогуур аhан даабаринууд гэжэ аха хэрэгтэй. Тэдэнине үлэн дүүргэхын түлөө эхэ шухала. Депутадуу- hанамжа инмэл даа.

үглөөнэй 10 часта Крем- н Ехэ ордон соо Союзай едэй. Национальность- дай Соведэй хамтын за- ани болоо.

И. Брежнев, А. А. ко, В. В. Гришин, А. А. мыко, А. П. Кириленко, Н. Косыгин, Ф. Д. Ку- ов, Д. А. Кунаев, К. Т. уров, А. Я. Пельше, В. Подгорный, Д. С. По- ский, М. А. Суслов, А. М. елпин, В. В. Щербицкий, Н. Демичев, П. М. Ма- ов, Ш. Р. Рашидов, Г. В. анов, М. С. Соломенцев, Ф. Устинов, В. И. Дол- болон И. В. Капитоновые утадууд болон айлшад дээрээ бодожо, үни н болоhон альга ташал- угтаба.

СССР-эй Верховно Сове- Национальностьнуудай едэй Түрүүлэгшэ депу- В. П. Рубин заседание .

СССР-эй арадай ажахые көөхэ 1975 оной Гүрэнэй б тухай асуудал тушаа СР-эй Министрнүүдэй Со- й түрүүлэгшын орлогшо, Р-эй Госпланай түрүү- э депутат **Н. К. Бай-** в түгэсхэлэй үгэ хэлээ. СССР-эй Верховно Сове- Союзай Совет ба Нацио- ностьнуудай Совет СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1975 оной Гүрэнэй түсэбэй проектые бухы талаhаань, гүнзэгөөр хаража үзөө гээд тэрэ хэлэбэ. 1975 оной түсэб КПСС-эй XXIV съездын табиhан зорилгонуудые дүүргэлгэдэ шэнэ томо алхам болохо юм гээд палатануудай комиссинуудай элидхэлнүүд, мүн депутадуудай хэлэhэн үгэ тодоор тэмдэглэгдээ. Комиссинууд болон депутадууд энэ түсэбые hайшаагаа. Тиигээд зохихо дурадхалнуудые оруулhан байна. Арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргаха, худалдаха түсэбые 230,2 миллион түхэригөөр ехэ болгохо гэhэн дурадхал түсэблэлгын бюджетнэ комисси, мүн hалбаринуудай комиссинууд оруулаа. Энээнэй ашаар бюджедэй оршо 125 миллион түхэригөөр ехэ болохо байна. Иимэ заhабари арадай ажахын түсэбтэ оруулагдаа.

Депутадууд байгаалиин ба материальна нөөсэ арга боломжонуудые саашадаа бүри hайнаар ашаглаха, үйлэдбэриин хүсэнүүдые, илангаяа үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые hайнаар ашаглажа, hайн шанартай продукци гаргаха, материальна болон ажалай гаргашые хороохо, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилгоор хүдэлмэриин сагай гээлтые усадхаха, манай экономикые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ тушаа бусад дурадхалнууд ороhон байна. hалбаринуудай комиссинуудай элидхэл дотор, мүн зарим депутадуудай үгэ дотор материальна арга боломжонуудые, илангаяа газ, металл, модо болон цементые hайнаар хэрэглэхэ тушаа хэлэгдээ. Зарим түүхэй эдые, түлишэ болон материалнуудые гамнаха талаар даабаринууд түсэб дотор хараалагданхай. Гэхэ зуура материалнуудые hайнаар хэрэглэхэ арга боломжо үшөөл хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй.

Барилгын материалнуудые гамтайгаар гаргашалха зорилгоор барилга дээрэ гол материалнуудые гаргашалха нормо зохёохыень СССР-эй Госстройдо даалгагдаа. Мүн түсэбэй дүүргэлтын үедэшье материальна арга боломжонуудаа бүри hайнаар хэрэглэхэ онол арганууд нэбтэрүүлэгдэжэ байха юм.

Хэдэ хэдэн үйлэдбэринүүдтэ машина түхеэрэлгэнүүдые hайнаар хэрэглэхэ гэhэн асуудалые депутадууд тон зүбөөр табяа гээд Н. К. Байбаков хэлэбэ. Энэ ушар түсэб соо хараалагдана. Зүгөөр байhан машина түхеэрэлгэнүүдые hайнаар ашаглажа, бүри ехэ продукци гаргахын тула материальна арга боломжонуудаа hайнаар хэрэглэхэ бусад хэмжээ ябуулгануудые абахыень СССР-эй Министерствэнүүд болон захиргаануудта, союзна республикануудай совминуудта, СССР-эй Госпланда, СССР-эй Госснабта даалгагдаа.

Сесси дээрэ зарим продукцинуудай шанар муутай байhан ушар шүүмжэлэгдээ. Министерствэнүүд, захиргаанууд, союзна республикануудай совминууд продукциин шанар дээшэлүүлхэ асуудалые шухалын шухала асуудал гэжэ хараха, түсэбтэ даабаринуудые бодото дээрэнь дүүргэхэ ба муу шанартай продукци гаргахагүйн тула хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй. Тэрэшэлэн стандартын Гүрэнэй комитедэй зүгhөө шанарай хойноhоо шалгалтые шангадхаха шухала.

Мал ажалда хэрэглэгдэхэ тэжээл буйлуулдаг машинануудые гаргалга 9 процентээр ехэ болгохо гэжэ түсэб соо хараалагдаа. Зүгөөр иимэ машинанууд үшөөл үсөөн гаргагдана. Тиимэ дээрэhээ мал ажалай ба тэжээл буйлуулгын машина бүтээдэг министерствын капитальна hомололгые 26 процентээр ехэ болгохо гэжэ хараалагдаа.

Машина бүтээлгые хүгжөөлгэдэ байhан дутагдалнуудые депутадууд шүүмжэлээ. Тиимэhээ ерэхэ жэлдэ энэ hалбари түргөөр хүгжөөгдэхэ байна. Энэ hалбарида зорюулагдаhан капитальна hомололго 30 процентээр ехэ болоо.

Барилгануудые зохихо түхеэрэлгэнүүдээр саг соонь хангаха асуудалые депутадууд табяа. Энэ тон шухала асуудал. Тиимэhээ мүнөө үедэ энэ асуудалые зүбөөр шиидхэхэ тушаа дурадхал бэлдэгдэжэ байна.

Коммунальна барилганuудые бэелүүлхын тула горитойхон мүнгэн зөөри зорюулагдана. 1975 ондо иимэ барилгануудта 310 миллион түхэриг мүнгэ hомолхо гэжэ хараалагдаба.

Түсэблэлгые, экономическа урмашуулгые, арадай ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгые hайжаруулха тушаа депутадууд хэлээ. СССР-эй Госплан бусад организацинуудтай суг хамта энэ асуудалые бэлэдхэжэ байна.

Дүүргэгдээгүй барилгануудые хороохын тула шэнэ барилгануудай тоо үсөөрүүлэгдээ.

Түсэбые зүбшэн хэлсэлгын үедэ ажахын болон соёл культурын байгуулалтын бусад шухала асуудалнуудаар дурадхалнууд ороо, зарим министерствэнүүд, СССР-эй Госплан, бусад организацинууд шүүмжэлэгдээ.

hалбаринуудай комиссинуудай, депутадуудай оруулhан бухы дурадхалнууд анхаралтайгаар шэнжэлэгдэжэ, зохихо хэмжээнүүд абтаха гээд СССР-эй правительствын үмэнэhөө мэдүүлхыемни зүбшөөгыт.

Арадай ажахын бухы hалбаринуудта хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд бии гэжэ түсэбые зүбшэн хэлсэлгын үедэ элитэ болоо. Тиимэhээ эдэ нөөсэ арга боломжонуудые hайнаар ашаглаха хэрэгтэй. Эдэ асуудалнууд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Госпланай анхарал доро хододоо байха юм. Совет арад Коммунис партиин хүтэлбэри доро түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, манай Эхэ ороной хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, арадай ажаhуудалые бүри hайжаруулха хэрэгтэ шэнэ амжалта туйлаха гээд найдажа байhанаа үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1975 оной Гүрэнэй түсэб тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай Хуули СССР-эй Верховно Совет баталан абаа.

СССР-эй 1975 оной Гүрэнэй бюджет ба 1973 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай асуудалаар түгэсхэлэй үгэ СССР-эй финансын министр депутат **В. Ф. Гарбузов** хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ табигдаhан бюджет Союзай Соведэй, Национальностьнуудай Соведэй комиссинуудай зүгhөө, сесси дээрэ үгэ хэлэhэн депутадуудай зүгhөө нэгэн дуугаар hайшаагдаа гээд тэрэ хэлэбэ.

Арадай ажахын түсэбэй зарим тоонуудые хубилгажа, СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй оршые 125 миллион түхэригөөр ехэ болгохо гэhэн дурадхал түсэблэлгын-бюджетнэ, hалбаринуудай комиссинууд оруулаа. Энэ дурадхалыень СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд баталаа.

Комиссинуудай, мүн депутадуудай табиhан асуудалнуудые, дурадхалнуудые СССР-эй Финансын министерство анхаралтайгаар хараад, ямар хэмжээнүүдэй абтаха байhыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ мэдээсэхэ юм. Мүн депутадуудта дуулгагдаха байна.

Совет арад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула зориг түгэсөөр ажаллажа байна. Советскэ Союзай ажалшадай Коммунис партиин хүтэлбэри доро юhэдэхи табан жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ байhандань hэжэг байхагүй. 1975 оной түсэб болон бюджет амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ, тиигээд коммунис общество байгуулха асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлхэ талаар манай орон шэнэ томо алхам урагшаа хэхэ гэжэ батаар найдагдана.

Депутадууд СССР-эй 1975 оной Гүрэнэй бюджет тухай Совет Социалис Республикануудай, Союзай Хуулиие палата бухэнөөрөө баталан абаба. СССР-эй 1975 оной Гүрэнэй бюджет палатануудай түсэблэлгын-бюджетнэ, hалбариин комиссинуудай оруулhан хубилалтатайгаар оршын талаар 208.598.531 мянган түхэриг, гаршын талаар 208.410.750 мянган түхэриг хэмжээтэйгээр, оршонь гаршаhаа 187.781 мянган түхэриг ехэ байхаар баталагдаба.

Арадай ажахыда — хүнэдэ промышленностиие, барилгын индустриие, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиие, хүдөө ажахые, транспортые, гэр байрын ба коммунальна ажахые, мүн арадай ажахын бусад hалбаринуудые хүгжөөлгэдэ 102.630.255 мянган түхэриг hомологдоно, социальна культурна хэмжээ ябуулгануудта — 76.822.142 мянган түхэриг, тэрэ тоодо гүрэнэй социальна страхованида 25.934.907 мянган түхэриг зорюулагдана.

Ороной обороно до 17.430.000 мянган түхэриг hомологдоно.

КПСС-эй XXIV съездын директивэнүүдэй ёhоор, ерэхэ жэлдэ совет арадай ажаhуудал саашадань hайжаруулха хэрэгтэ 21.459.000 мянган түхэриг, тиихэдэ гүрэнэй урьhаламжын облигацинуудай түлбэридэ 1.000.000 мянган түхэриг зорюулагдана.

Союзна республикануудай гүрэнэй бюджедүүд хуулияр тогтоогдобо.

СССР-эй Верховно Совет СССР-эй 1973 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тушаа тоосоое баталаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тушаа асуудалые сесси зүбшэн хэлсээ. Энэ асуудалаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь депутат **М. П. Георгадзе** элидхэл хээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин hүүлээр хэдэ хэдэн Указуудые гаргаа. Эдэ указууд СССР-эй Конституциин ёhоор СССР-эй Верховно Соведэй баталамжада табигдана.

СССР-эй Верховно Совет СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталаа, мүн зохихо хуулинуудые, тогтоолнуудые баталан абаа.

СССР-эй юhэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси зүбшэхэ асуудалнуудаа бүгэдыень хэлсээ. Сесси хаагдаhан дээрэ тоологдоно.

(ТАСС).

РОССИН ЛАУРЕАДУУД

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комиссиин дурадхалнуудые хаража үзөөд, РСФСР-эй 1974 оной Гүрэнэй шангуудые иимэ хүнүүдтэ олгохо гэбэл:

ЛИТЕРАТУРЫН ТАЛААР — М. ГОРЬКИИН НЭРЭМЖЭТЭ ШАНГУУДЫЕ

Викулов Сергей Васильевичта, поэт, — «Плуг ба бураздаа» гэжэ шүлэгүүдэйнь номой түлөө; **Наровчатов** Сергей Сергеевичтэ, поэт — «Василий Буслаев» гэжэ поэмынь түлөө; **Орлов** Сергей Сергеевичтэ, поэт — «Үнэн байлга» гэжэ шүлэгүүдэйнь номой түлөө; **Проскурин** Петр Лукичта, уран зохёолшо, — «Хуби заяан» гэжэ романайнь түлөө

ХҮГЖЭМЭЙ ИСКУССТВЫН ТАЛААР — М. ГЛИНКЫН НЭРЭМЖЭТЭ ШАНГУУДЫЕ

Тихомиров Роман Иринарховичта, режиссер, **Мурин** Александр Григорьевичто, хормейстер, **Морозов** Владимир Михайловичта, оперой солист — В. Мураделиин «Октябрь», А. Холминовой «Оптимистическэ трагеди», И. Дзержинскиин «Номгон Дон» гэжэ баатаршалгата — патриотическа совет оперно зүжэгүүдые Ленинградай С. М. Кировэй нэрэмжэтэ оперо ба балетэй академическэ гүрэнэй театрта найруулан табиhанайнь түлөө; **Шостакович** Дмитрий Дмитриевичтэ, композитор — арбан дүрбэдэхи струнна квартедэй ба «Үнэн байлга» гэhэн олоороо дуулаха дуунай түлөө; **Шмыга** Татьяна Ивановнада, Московско опереттын театрай солистка — А. Эшпайн «Намhаа жаргалтай хүн үгы», Ю. Милютинэй «Басаганай мэгдэл», И. Кальманай «Монмартрын фиалка сэсэг» гэжэ зүжэгүүдтэ гол рольнуудые наадаhанай түлөө.

ТЕАТРАЛЬНА ИСКУССТВЫН ТАЛААР — К. СТАНИСЛАВСКИИН НЭРЭМЖЭТЭ ШАНГУУДЫЕ

Андровская Ольга Николаевнада, **Грибов** Алексей Николаевичта, **Прудкин** Марк Исааковичта, **Станицын** Виктор Яковлевичта, артистнууд — М. Горькиин нэрэмжэтэ СССР-эй уран hайханай Московско академическэ театрай табиhан «Соло для часов с боем» гэжэ зүжэгтэ гол рольнуудые эрхим шадабаритайгаар наадаhанайнь түлөө; **Пашнев** Эдуард Ивановичта, зүжэгэй автор, **Дроздов** Глеб Борисовичта, зүжэгэй автор ба режиссер, **Гапонова** Нина Ивановнада, уран зурааша, **Ставонин** Геннадий Трофимовичта, композитор, **Кочергов** Юрий Васильевичта, **Мануковская** Римма Афанасьевнада, **Седов** Владимир Алексеевичтэ, артистнууд — А. Кольцовой нэрэмжэтэ Воронежой областной драмтеатрта табигдаhан «Нэгэ үдэрэй хронико» гэжэ зүжэгэй түлөө.

Н. К. КРУПСКАЯГАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ШАНГЫЕ

Алексин Анатолий Георгиевичто, драматург, — «Хонходогты, ерэгты», «Бусаха адрес» гэжэ зүжэгүүдэй түлөө; **Сперантова** Валентина Александровнада артистка — Гүрэнэй хүүгэдэй түбэй театрта табигдаhан тэдэ зүжэгүүдтэ рольнуудые наадаhанайнь түлөө.

УРАН ЗУРАГАЙ ИСКУССТВЫН ТАЛААР — И. РЕПИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ ШАНГУУДЫЕ

Курнаков Андрей Ильичтэ, уран зурааша — «Манай мүнөө сагай хүнүүд» гэhэн хэдэ хэдэн портредүүдэй түлөө. (Социалис Ажалай Герой В. Я. Прибыльновэй портрет, хирург В. А. Заикинай портрет, уран зурааша К. С. Андросовой портрет); **Сидоров** Валентин Михайловичта, уран зурааша — «Минии Эхэ орон» гэhэн бүлэг картинануудай түлөө; **Комов** Олег Константиновичта, скульптор — А. М. Пушкинда зорюулагдаhан скульптурна зохёолой түлөө; **Корнеев** Владимир Васильевичта, **Муратов** Владимир Сергеевичтэ, **Рогов** Евгений Ивановичта, **Филатов** Владимир Александровичта, уран зураашад — РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын харьяата Гусевска хрустальна заводто шэлээр бүтээгдэжэ олоор гаргагдаха уран hайхан зүйлнүүдэй эхэ дээжэнүүдые уралан зохёоhонойнь түлөө.

КИНОИСКУССТВЫН ТАЛААР — АХА ДҮҮНЭР ВАСИЛЬЕВТАНАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ШАНГУУДЫЕ

Лавров Кирилл Юрьевичта, актер — «Галые мэдэлдэ оруулалга» гэжэ уран hайханай фильмдэ гол ролиие наадаhанайнь түлөө; **Матвеев** Евгений Семеновичто, — hүүлэй жэлнүүдэй фильмүүдтэ манай мүнөө сагай хүнэй образые харуулhанайнь түлөө.

АРХИТЕКТУРЫН ТАЛААР — РСФСР-эй ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДЫЕ

Дейстфельдт Елена Александровнада, **Жаворонкова** Евгения Петровнада, **Игнатьев** Георгий Константиновичта, **Ильенкова** Аида Васильевнада, **Казакевич** Инесса Ивановнада, **Кульчинский** Дмитрий Николаевичта, **Либсон** Владимир Яковлевичта, **Рубен** Изольда Петровнада, **Солодка** Галина Ивановнада, архитекторнүүд, **Кириков** Василий Осиповичто, **Померанцев** Николай Николаевичта, уран зураашад-реставраторнууд, — Москва хотодохи архитектурын ба уран зурагай памятнигуудые hэльбэн шэнэдхэhэнэйнь түлөө; **Бубнов** Марк Петровичто, **Лазарев** Виталий Владимировичта, **Семейкин** Иван Викторовичто, **Тер-Степанов** Эльмир Бардугимосовичто, архитекторнүүд, **Немеровский** Владимир Григорьевичто, инженер — элдэб багтаамжатай хэдэ хэдэн кинотеатрнуудай проект табиhан ба барилгада нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлhэнэйнь түлөө; **Симонович** Владимир Ильичтэ, **Пушкова** Лидия Петровнада, проектын авторнууд, архитекторнүүд, **Костенко** Юрий Юрьевичтэ, **Сидельковский** Борис Натановичта, инженернүүд — Ростов-на-Дону хотодохи «Интурист» гэжэ гостиницын проект табиhанай ба барюулhанай түлөө.

(ТАСС).

ЕВРОПЫН КОММУНИС БА ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ ПАРТИНУУДАЙ БУДАПЕШТДЭХИ ЭЛЭДХЭЛЭЙ УУЛЗАЛГА

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай бэлэдхэлэй уулзалга эндэ болжо байна. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёв КПСС-эй делегациин үмэнэhөө үгэ хэлэхэдээ, энэ уулзалгые бэлдэhэнэйнь түлөө Венгриин социалис ажалшадай партиин эмхидхэлшэдтэ баярые хүргэбэ. ВСРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадарай амаршалгын удха шанарые тусхайлан тэмдэглээд, тэрэнииие КПСС-эй делегациин бүрин дэмжэжэ байhан тухай хэлэбэ.

Будапештдэхи уулзалга Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференци зарлаха шухала шата мүн гэжэ КПСС тоолоно. Варшавада болохо зүбшэлхы уулзалгын гол политическэ үрэ дүн тухай хэлэхэдэ, мүнөө сагтахи найрамдалай, аюулгүй байдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй гол шухала асуудалнуудта Европын коммунистнуудай адляар хандадаг байhые элирүүлбэ. КПСС-эй ЦК энэ уулзалгын удхые үндэрөөр сэгнээд, конференцидэ бэлэдхэл ба тэрэниие зарлалга эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хэрэгүүдэй түлөө дабшалгада туhа болохо байха гэжэ этигэлые элирхэйлэн мэдүүлээ. Энэ тулада марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудые хүтэлбэри болгон, саашадаашье аха дүү партинуудай нягта харилсаа холбоо бэелүүлхээр КПСС хараална. — гэжэ Б. Н. Пономарёв тэмдэглэбэ.

Энээнэй урда тээ уулзаhанhаамнай хойшо үнгэрhэн хоёр hара үлүүтэй сагай турша соохи үйлэ хэрэгүүд бидэнэй эхилhэн хамтын хүдэлмэриин зүб, хаhа саг соогоо байhые баталан гэршэлнэ. Амгалан гуримаар зэргэ оршолгын гол ёhые ниитын ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй хани харилсаанай нормо болгохын тула хани холбоото гүрэнүүдэй ба партинуудай гаргаhан оролдолго хүсэлэлгэнь шухала шэнэ үрэ дүнгүүдые үгөө. КПСС-эй ЦК-гай hаяхан болоод тараhан Пленум амгалан байдалай программые саашадань бэелүүлгын асуудалнуудта, шахардуу байдалые бусалтагүйгөөр hуларуулха зорилгонуудта ехэ анхарал хандуулаа. hүүлэй үедэ баруун тээхи гурбан гүрэнэй ударидагшадтай нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэн уулзалганууд пленум дээрэ үндэрөөр сэгнэгдэhэн байна.

Ниитэевропын зүблөөнэй удха шанар тушаа тогтон хэлэхэ зуураа, нүхэр Б. Н. Пономарёв ингэжэ тэмдэглээ: тус зүблөөнэй дүнгүүд Европодохи гадаадын, политическэ хүгжэлтэдэ таарууаар нүлөөлхэ байха, тиигэбэшье hүүлэй үедэ баталагдаhан договорнуудай ба хэлсээнүүдэй бодото хүсэ нүлөөе хизаарлаха гэжэ хархис хүсэнүүдэй hэдэдэг байhые мартажа яашье болохогүй.

Нүхэр Б. Н. Пономарёв Европын коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай ерээдүйн конференциин зүблэхэ зүйлэй удха тушаа саашадаа тогтон хэлэбэ. Иимэ конференци зарлалга тон шухала тухай, тэрэшэлэн коммунистнуудай табиhан зорилгонууд ба уриануудай ехэ удха шанартай байха тухай дурдаба.

Европодохи уласхоорондын харилсаан ямар байха ёhотойб гэжэ ойлгодогоо коммунистнууд конференци дээрэ тодо hонороор, баримта түгэсөөр найруулан мэдүүлхэ зэргэтэй.

Мүнөө сагай Европодохи оршон байдал хамтааран шэнжэлэлгые үндэhэ болгоhон хамтын тодорхой ябуулгануудай программа конференциин гол документын удхань болохо ёhотой гэhэн бодомжо тушаа зүбшэлхы уулзалга дээрэ хэнэйшье зүгhөө арсалта гараагүй гэжэ КПСС-эй делегациин толгойлогшо тэмдэглэбэ.

Европодохи коммунис хүдэлөөе бүри эдэбхитэй болгохо, тэрэнэй нэгэдэл ба эмхидэлые марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудай үндэhөөр бэхижүүлхэ гээшэ Европодохи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай аша туhада зорюулагдаhан хамтын ябуулгануудай программа бэелүүлхэ шухала нүхэсэл болохо гэжэ нүхэр Б. Н. Пономарёв хэлэбэ.

Аха дүү партинуудай хамтын оролдолго хүсэлэлгөөр, хамтын хүдэлмэреэр эб найрамдалай, аюулгүй байдалай, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын аша туhада Европодохи коммунис хүдэлөөе саашадань улам батадхаха хэрэгтэ туhа хүргэхэбди. — гэжэ нүхэр Б. Н. Пономарёв түгэсхэлдөө хэлэбэ.

«Байкал» учхозой түрүү тугалшан Вера Васильевна Власевская мал ажалда 25 жэлэй туршада таhалгаряагүй хүдэлмэрилнэ. Мүнөө тэрэ тугалнуудайнгаа толгой 780 граммаар нэмээжэ шадаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. В. Власевская.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Зэдын һаалишадай үүсхэлые дэмжэнэбди

ТҮРҮҮШҮҮЛҺЭЭ ГЭЭГДЭХЭГҮЙБДИ

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшад шэнэ үүсхэл гаргаба. Манай хид түрүүшүүлэй үүсхэлые халуунаар дэмжээд, республикынгаа hаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсобо. Үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриhөө 1630 килограммhаа бага бэшэ hү hааха гэhэн шэнэ уялга абанхай. Тиихэдэ коммунист М. Е. Сучковой хүтэлбэрилдэг Дээдэ-hутэйн фермын hаалишад үнеэн бүриhөө 1800 килограммhаа бага бэшэ hү hаахабди гэжэ мэдүүлээ. Жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 2300—2450 килограмм hү hаажа, мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаhан В. Н. Ковалева, Ф. А. Рымарева, Е. Ф. Сластина болон бусад hаалишад малай үбэлжэлгын hарануудай туршада тус тустаа үнеэн бүриhөө адагынь 1850—1880 килограмм hү hаахаар уялга абаа.

hаалишадай абаhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула колхозой правлени болон партком эмхидхэлэй, политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулна. Коллектив бүхэнэй, хүн бүхэнэй эрмэлзэл улам бадаруулха зорилгоор, абаhан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэхэ хараатайгаар мүрысөөнэй шэнэ гурим баталагдаhан байна. Шэнэ гурим, түсэбтэ даабари коллектив бүхэндэ, hаалишан, үхэршэн бүхэндэ хүргэгдэнхэй. Үбэлэй үедэ түсэбтэ даабари болон социалис уялгаяа дүүргэhэн, абаhан тугалнуудаа гарзалуулангүй түлжүүлжэ шадаhан, hүнэй шанар hайжаруулhан фермын коллективтэ гуримай ёhоор правлениин, парткомой дамжуулгын Улаан туг 300 түхэригэй мүнгэн шантайгаар барюулагдаха юм. Тиихэдэ уялгаяа дүүргэhэн hаалишан бүхэн 75 түхэриг сэнтэй үнэтэ бэлэгээр шагнагдаха, нэрэ, обогынь ажахын хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэхэ. Мүрысөөнэй ябасын дүн арба хоноод лэ, мүн hара, квартал бүхэндэ согсологдожо, олоной анхаралда али болохоор соносхогдожо байхаар хараалагдана.

Фермэ бүхэн малайнгаа үбэлжэлгэдэ эртээнhээ hайнаар бэлдэнхэй, тэжээлэй цех түхеэрэгдэнхэй, hаадгүйгөөр хүдэлгэгдэнэ. Гурбан фермын үнеэдтэ лаб хүртэхөөр сүүдхэдээ 45 тонно гидролиз буйлуулагдана. Үнеэн бүхэндэ үдэр соо 10 килограмм силос, килограмм концентрат, 40 килограмм гидролиз, hаагдаhан литр hүн бүхэндэ 300 грамм талха таряанай зүйл үгтэнэ.

Манай hаалишад малай үбэлжэлгын үедэ hү улам ехээр hаажа, гүрэндэ тушаажа, юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабариие болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн нэгэл уг зорилготойгоор ажаллажа байна.

И. ИВАНОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой парткомой секретарь.

ШЭНЭ ПОСЁЛОК

Ханты-Мансийн национальна округой карта дээрэ Белоярский гэжэ хүдэлмэришэдэй посёлок бии болобо.

Табан жэлэй саада тээ Казым мүрэнэй эрьедэ газопроводой барилгашадай түрүүшын отряд ерэжэ бууhан байгаа. Тиихэдэ эндэ хэдэн арбаад вагончик байhан юм. Мүнөө Белоярский посёлок шадар байгаалиин газай «Мүрэн» урдажа байдаг. Тэндэ хэдэн трубопровод хүдэлжэ эхилээ.

Энэ үе соо тосхоной түхэл шарай нилээд хубилаа. Шэнэ кварталнууд, худалдаа наймаанай түб, кинотеатр, магазинууд урган бодоо. hургуулиин, хүүгэдэй комбинадай байшангуудай барилга болзорhоо жэл урид баригдажа «эрхим» сэгнэлтэтэйгээр тушаагдаа. Посёлогой нэгэ захада онhожоруулагдамал отрядай үйлэдбэриин цехүүд, компрессорнэ станциин корпусууд бодхоогдоо. Посёлогой генеральна түсэбэй ёhоор соелой байшан, библиотекэ, больница, стадион, тамаралгын бассейн баригдаха юм.

Округой Нижневартовк, Сургут, Нефтеюганск хотонууд хурдан түргэнөөр хүгжэн ургана.

П. РЯБОВ,
ТАСС-ай корр.

Ханты-Мансиин округ.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан Загарай тосхондо болобо. Суглаанда хабаадагшад гүрэнэй хэрэгтэ, хуули ёhондо, нинтын ажабайдалда эсэргүү гэмтэ ябадал гаргадаг ушартай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд ба энэ талаар аймагай партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Тус асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Д. С. Санжимитыповэй хэлэhэн элидхэл дотор аймаг доторой энэ шухала хэрэгэй ямар байдалтай байhание дэлгэрэнгыгээр харуулагдаа. Саашадаа хуули ёhондо эсэргүү алибаа гэмтэ ябадалые эрид шууд усадхаха талаар аймагай партийна, совет болон захиргаанай органуудай, нинтын эмхинүүдэй ойрын сагта бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоо.

Партийна эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ республикын дотоодын хэрэгүүдэй министр Н. В. Бутуханов хабаадаhан, үгэ хэлэhэн байна.

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИ

«Социалис мүрысөө эмхидхэхэ ленинскэ ёhо гуримууд тухай» асуудалаар КПСС-эй райкомой дэргэдэ научно-практическа конференци үнгэргэгдэбэ. Энэ тэмээр КПСС-эй райкомой секретарь Ю. М. Сахаровский элидхэл хээ.

1974 ондо бэелүүлхээр абаhан социалис уялгануудаа аймагай предприяти, колхоз, совхозуудай, ажахын бусад эмхи зургаануудай хэр зэргэ дүүргэжэ байhан тухай, юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы удха шанартай 1975 ондо социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар аймагай профсоюзай организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Д. С. Санжимитыпов мэдээсэл хэhэн байна.

«Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ В. Г. Заиграев, Шэнэ-Бэрээнэй заhабариин заводой цехэй оператор Л. З. Смирнова, Элхиин авто-заhабарилгын заводой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Г. А. Зубакина болон бусад коллективэйнгээ дунда социалис мүрысөө эмхидхэдэг дүй дүршэл тухайгаа хөөрэhэн байна.

ГУРБАН ҮДЭРЭЙ СЕМИНАР

Профсоюзай комитедүүдэй, саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй, профгруппоргнуудай, казначейнүүдэй гурбан үдэрэй семинар аймагай түбтэ болоо. Эндэ аймагай профсоюзай эдэбхитэд — хамтадаа зүү гаран хүн суглараа.

Энэ hуралсалай хүдэлмэрие Буряадай облпрофсоведэй профсоюзай курсануудай директор Г. А. Устинова хүтэлбэрилөө.

Профсоюзай организацинуудай, комитедүүдэй ажал ябуулгада хабаатай асуудалнуудаар облпрофсоведэй хүтэлбэрилхы тушаалтад лекци уншаhан, заабари үгэhэн байха юм.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой таhагые даагша.

«Белоруссиин партийна организацида суртал бодол хүмүүжүүлэлгэ кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо партиин зүгhөө суртал бодолой хүдэлмэри нарижуулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулхаар ушар эли тодоор харагдана.

Мүнөө партийна организацинууд хаа хаанагүй үзэл сурталай хүдэлмэрине саашадаа һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалжа байна. Октябрьска районой партийна эдэбхитэдэй суглаан hаяхан болоҗо, энэ тогтоолhoo уламжалан районой партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Суртал бодолой кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хэрэг үзэл сурталай хүдэлмэрине хүтэлбэрилхэ нэгэ шухала асуудал мүн.

Партиин XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй тогтоолнуудые хүтэлбэри болгон, манай районой партийна организаци энэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулhан байна. Мүнөө 400 пропагандистнар, «Знание» бүлгэмэй 900 гаран лектор, 650 политинформатор, 1100 шахуу агитатор пропагандистска ба агитационно хүдэлмэри район доторо ябуулна.

Үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй бүридхэл, бэлэдхэл тушаа анхаралаа табижа байдагбди. Бүхы пропагандистнудай 85 процентнь дээдэ hургуули, техникум дүүргэhэн хүнүүд. Тиихэдэ 61 процентнь гурбан жэлhээ үлүү пропагандистын стажтай. Политинформаторнуудые болон агитаторнуудые бэлэдхэл hайнтай хүнүүд томилогдог болоо.

Үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй hуралсал тухай хэдэн үгэ хэлэе. Пропагандистнарай, агитколлективүүд болон политинформаторнуудай бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, ханын газетэнүүдэй редакторнуудай, «Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай түрүүлэгшэнэрэй семинарнуудые кварталда нэгэ дахин үнгэргэнэбди. Тиихэдэ партиин обкомой, горкомой үүсхэлээр үнгэргэгдэдэг семинарнуудта ма-

ОЙЛГУУЛХА, ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ, УДАРИДАХА

най үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадажа байдаг.

Партиин райком партийна эхин организацинуудай секретарьнуудые суглуулжа, үзэл сурталай асуудалнуудаар зүбшэл заабари үгэжэ байдаг болонхой. Иимэ хэмжээ ябуулганууд тэдэнэй мэргэжэл шадабарыа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нүлөөлнэ. Район доторнай дүй дүршэл ехэтэй пропагандистнууд, лекторнүүд, политинформаторнууд олон юм. Жуков, Скрицкая (мяханай комбинат), Горькова (нарин сэмбын комбинат), Осипов (гэр байра барилгын комбинат), Шнайдер (7-дохи СМУ), Юдин, Шалыгин (соёлой институт), Попова (20-дохи hургуули) болон бусад олон арбаад нүхэд эдэнэй тоодо оролсохо байна.

Пропагандистска ба нинтэ политическэ хүдэлмэриин дүй дүршэл урданайхиhаа hайнаар дэлгэрүүлэгдэдэг болоо. Жэшээлхэдэ, мебельнэ, модо болбосоруулгын комбинадай, ноохо угаадаг фабрикын партийна организацинуудта экономическа hуралсалай эмхидхэл тухай хуудаhан-плакат хэблэн гаргагдаа бэлэй. Түрүү политинформатор Р. И. Мазаевагай, лектор Д. И. Демьяненкын, пропагандист Г. П. Шумиловай дүй дүршэл тухай тусхай хуудаhан хэблэгдээ hэн.

Районой хүн зоной ажаhуудаг газартань нинтэ политическэ хүдэлмэри эмхидхэлгын дүй дүршэл тухай брошюра болгогдожо, Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаа.

КПСС-эй райком болон партийна эхин организацинууд ажалай коллективүүд соо үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулха талаар ашаг үрэ ехэтэй онол аргануудые бэдэрдэг болоо. Жэшээлхэдэ, үзэл сурталай хүдэлмэриин ашаг үрэ тухай социологическа шэнжэлэлгэнүүдые хээ hэн. Эдэ шэнжэлэлгэнүүд партийна хүдэлмэри ябуулхада тон хэрэгтэй, туhатай байба. Шэнжэлэлгын хүдэлмэри улам hайжаруулха зорилгоор КПСС-эй райкомой дэргэдэ социологическа бүлэг бии болгохо гэжэ хэлсээбди.

Суртал бодолой, хүмүүжүүлгын зорилгонуудые хамтадхан (комплексноор) шиидхэхэ хэрэг мүнөөнэй эрхэ байдалда шухала асуудал болонхой. Энэ талаар нарин сэмбын комбинадай партийна организаци ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Манай районой предприяти, эмхи зургаануудай ба дээдэ hургуулинуудай хүтэлбэрилхы тушаалтадай 55-ниинь пропагандистын, 93-ниинь политинформаторай, 50-ниинь лекторэй хүндэтэ уялга дүүргэнэ. Тэдэнэй дунда партиин райкомой бюрогой гэшүүд — «Бурмясопром» нэгэдэлэй генеральна директор Ю. С. Шитиков, гормолкомбинадай директор Лунев, БМДК-гай директор А. П. Шапиро, 52-дохи дунда hургуулиин директор Д. В. Зыков болон бусад бии.

Багшанарай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ талаар дээдэ hургуулинууд болон юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудта нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Партийна организацинууд болон hургуулинуудые хүтэлбэрилэгшэд багшанарай өөhэдөө эрдэм бэлигээ дээшэлүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг болоо. 45-дахи hургуулида, 3-дахи интернат hургуулида, механико - технологическа техникумдэ энэ хүдэлмэри hайнаар табигдаhан.

Үзэл сурталай кадрнуудые хүмүүжүүлхэ талаар дутуу дунданuудшье бии байhаар. Манай hанамжаар, энэ хүдэлмэри ябуулхадаа гол зорилгыень тайлбарилаад лэ дүүргэнэбди. Гэхэтэй хамта, партийна эхин организацинуудай секретарьнууд, тэдэнэй орлогшонор, агитколлективүүд болон политинформаторнуудай бүлэгүүдые хүтэлбэрилэгшэд, пропагандистнууд ба агитаторнууд хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин онол арга, дүй дүршэл hайн мэдэнэгүй гэжэ тоолонобди. Элдэб семинарнууд дээрэ энээн тушаа багаар хөөрэлдэнэбди. Партийна гэгээрэлэй hургуулинуудта энэ асуудал шудалагдадаггүй шахуу. Районой хүтэлбэрилэгшэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй оройдоо 5,5 процентнь коммунис хүмүүжүүлгын онол аргануудые шудалнабди гэжэ асуулта хэхэдэ харюусаhан байна.

Нарин сэмбын, мяханай консервнэ, мебельнэ ба модо болбосоруулгын, городской hүнэй комбинадуудай партийна организацинууд энэ жэлдэ мастернууд, цехүүд ба таhагуудай начальнигуудта коммунис хүмүүжүүлгын теори ба практикын асуудалнуудые шудалха hургуулинуудые эмхидхээ. Ерэхэ жэлдэ иимэ hургуулинуудай тоо улам олошорхо байна.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, тэрэнээ ажахын ба соёлой байгуулалтын тодорхой зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор ябуулхын түлөө манай районой партийна организаци оролдоно. Үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд байгша оной, юhэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые бүхыдэнь амжалтатайгаар дүүргэхын, ажалшадай дунда ойлгуулламжын, нинтэ политическэ хүдэлмэреэ улам үргэдхэхын түлөө мүнөө оролдожо байна.

В. БАШКЕЕВ,
КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь.

ХЯАГТЫН АЙМАГАЙ Ехэ-Нугын совхозой ахалагша хонишон Цыренжап Гомбожапович Эрдынеев жэлhээ жэлдэ ажалай үндэр амжалта туйладаг. Тэрэ зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абажа, совхоз, аймаг соогоо дэлгэрhэн мүрысөөндэ түрүү зэргэдэ гарадаг. Зэдын, Сэлэнгын хонишодой гаргаhан уряае түрүү хонишон халуунаар дэмжээ. Тэрэ мүнөө малай үбэлжэлгын халуун үедэ эрхим hайнаар хүдэлнэ.

Аймагай Соведэй депутат, КПСС-эй гэшүүн Цыренжап Гомбожапович Эрдынеев хамта хүдэлдэг нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулан ажалладаг. Түрүү хонишондо үбсүүе «Хүндэлэлэй тэмдэг» орден гоёоно. Түрүү хонишон нинтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададсадаг. Тэрэ совхозой хоёрдохи отделениин партийна организациин секретаряар ажалладаг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ехэ-Нугын совхозой ахалагша хонишон, КПСС-эй гэшүүн Ц. Г. Эрдынеев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮБЭЛЖЭЛГЫН ЭХИЛЭЭД БАЙХАДА

Ахалагша хонишон Иннокентий Цыдыповэй отарада хүрэжэ ерэхэдэмнай, гэртэнь хэншье үгы байба. Харин хонинойнь байра соо хүнүүдэй шанга шангаар хөөрэлдэхэ дуулдаба.

— Зай, үбэлжэлгэ хэр эхилээд байнаб, — гээд асуухадамнай, ахалагша хонишон сонхын рама заhабарилжа байhанаа, тэрэнээ табижархёод, иигэжэ асуухыемнай хүлеэжэ байhандал, совхозойнгоо директор Д. Д. Дамеевтэ түргэхэн дүтэлөн:

— Унжагайржал байнабди, үни дулаалаад, заhабарилаад байха зон аад, hаял сонхоёо шэллэжэ байнабди. Юрэдөө, ядахын сагта хадааhаар юундэ дуталдана гээшэбди? — гээд дам асууба.

— Ianaагаа бү зобо, хадааha олообди, үглөөдэр асаржа үгэхэ, — гээд, Нарhатын совхозой директор Даниил Данзановичай хэлэхэдэ, Иннокентий үнэхөөрөөшье hанаагаа тэгшэлбэ.

Иннокентий Цыдыповтэй хонинойнь байра соогуур ябажа, хэжэ байhан ажалынь харабабди. Байрынь энэ тэрэ углууда хорёолоотой обоолhон хохир байна. Энэ хадаа баhал өөрын удха шанартай байба. Тэрээн тухайнь Иннокентиин нүхэр Дарима хохир этэлгэндээ иигэжэ хөөрэбэ:

— Энэ байра уужам hаруул. Зүгөөр түрэлгын эхилхэлээр, хонидые оруулхадамнай, үбэр талын хана, үhээнь ехээр хүлэрдэг, сэнтэдэг лэ муутай. Тэрээнhээ боложо хонидоймнай бэе норожо, ноохыень бажуухада уhа гаража байдаг.

Хони хурьгадай үбдэхэ, үхэхэ шалтагаанайнь нэгэн энэл гэжэ hанагдадаг. Хоёрдохёор, хэбтэринь уhан болотороо нороно. Тэрэниие(нь) лэ үдэр бүри hэлгэжэ, hэльбэжэ байхын тула энэ хохир мүнөөнhөө обоолжо эхилнэбди. Мүнөө хониндо дэбдихэhээ байха, малда эдюулхэ hолоомон үгы ха юм. Теэд хуурай хохир юунhээшье дээрэ дэбдихэр гээшэ, нарай хурьгадай дорошье дэбдихэдэ hайн, hолоомон дэбдихэр нарай амитанай бэе, ама хамар хадхадаг hэн.

Иигэжэ хөөрэлдэhөөр байтарнай үүдэ дулаалжа байhан Иннокентий манда ерэбэ.

— Яабашье hаа, утаашань бариhан энэ байра, түхэрээн түхэлэй байраhаа дээрэ, — гээд тэрэ хэлэбэ.

— Манай аймагта түхэреэн байра таарахагүй, — гээд Цыдыпов хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. — Би аймаг соогоо тиимэ түхэлэй түрүүшын байра барилсаhан хүн гээшэб. Эндэмнай эртүүр хүйтэрнэ. Харин түхэреэн байра зосоогоо нэгэшье таhаггүй. Тиимэhээ үбэлэй хүйтэндэ үүдыень нээхэлээршни үглөөнэй жабар бүхы байраар дүүрэшэдэг байна. Энээнhээ боложо, хонид халуун хэбтэридээ хэбтэhэн зандаа хүйтэ абадаг, hүүлдэнь үбдэдэг, хурьга хаядаг байгаа. Харин ута байрамнай дундаа гурбан таhагтай гээшэ.

Энэ хэлэhэн hанамжатайнь тэндэ байhан совхозой директор, мэргэжэлтэд зүбшэжэ, саашадаа барилга хэхэдээ, анхаралдаа абахабди гэлсээд hэн.

Цыдыповэйхиhээ гараад ябахадаа, совхозой 1-дэхи отделениие даагша Гомбожаб Базарович Батуев тэрээн тухай:

— Бэрхэ хонишодоймнай нэгэн гээшэ, нёдондо хонидоо hайн түрүүлээ hэн, мүнөө жэлшье бүри hайн түрүүлхэ байха. Оролдосотой, нэтэрүү хүн юм, — гэжэ хэлэбэ.

Д. ДЫЛГЫРОВ.
Яруунын аймаг.

АДУУШАН АЛДАРТАЙ

Захааминай аймагай Санага, Сагаан-Морин, Утаата болон Далахай нютагуудай хүн зон урда сагhаа адуун Һүрэг үсхэбэрилдэг байhан юм. Мүнөөшье эндэхи совхозууд адуу мори олоор үсхэбэрилнэ. Гансахан Далахайн совхозой хоёр hүрэгтэ 1100 гаран адуун мүнөө тоологдоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ адуу моридой тоо толгой түргөөр олошоруулжа, арьбанта мяха ехээр гүрэндэ тушааха хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд ехэ анхарал хандуулдаг болонхой. Тингэжэ hүүлэй 3—4 жэлэй туршада арбаад толгой hайн үүлтэрэй азарга худалдажа абаа. Хамтын ажалда үнэн зүрхэнhөө хандажа хүдэлдэг хүнүүд адуушан болоhон байна.

Совхозой нэгэдэхи отделениин адуун hүрэг Тутхалта нютагта үбэлжэдэг юм. Эндэ адуушанаар коммунист Цыбикжаб Ринчинович Дымпилов, Ламажап Цыренжапович Будаев, Доржо Ширапович Ванчиков гэгшэд ажаллана.

КПСС-эй гэшүүн Ц. Р. Дымпилов хори гаран жэлдэ түрэл совхоздоо барилгашанаар хүдэлhэн юм. Тингэхэ зуураа уран бэрхэ барилгашан гэжэ ажахы доторoo суурхаhан байгаа. Тэрэнэй хүтэлбэрилжэ байhан барилгашадай бригадын хүсөөр совховой түб hуурин̆да, хүдөө нютагуудта айхабтар ехэ барилга хэгдээ. Тэдэнэй тоодо малшадай гэрнүүд, нинтын адууhа малай байранууд, соёлой болон бусад байшангууд оролсоно. Цыбикжаб Ринчиновичэй гараар бодхоогдоhон гэр, малай байра совхозой нютаг бүхэндэ олдохо даа» гээд нютагайнь хүн зон ажалша бэрхэ нүхэрөө магтан хөөрэлдэдэг болонхой. Тон зүбөөр хэлэгдэhэн үгэнүүд гээд hанагдана.

Цыбикжап Ринчинович хоёр жэлэй саада тээ hайн дураараа адуушан болоо hэн. Тингэhээр адуунай тоо толгой олошоруулха хэрэгтэ айхабтар ехэ анхарал хандуулна. Тэрэнэй нүхэр Л. Ц. Будаев ажалдаа hайн үрэ дүнтэй ябаhанайнгаа түлөө нёдондо Алма-Ата хотодо болоhон адуушадай бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадалсаhан юм.

Эдэнэй hүрэг адуун энэ зундаа hарьдагай тунга бэлшээридэ адуулагдажа, урданайхиhаа үлүү hайнаар таргалуулагдаа. Һаяхан энэ hүрэгhөө 80-яад адуун мяханай комбинадта тушаагдаhан юм.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсохо зуураа совхозой нэгэдэхи отделениин адуушад 100 гүүн бүриhөө 70 унага абаха гэжэ шиидэhэн байгаа. Тэдэнэр хэлэhэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаа. Байгша ондо Ц. Р. Дымпиловэй адуулдаг hүрэгэй 100 гүүн бүриhөө 75 унаган, абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай.

Коммунис ажалай ударчик Цыбикжап Ринчинович Дымпилов малай үбэлжэлгые эмхитэй гуримтайгаар үнгэргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна. Адуу моридынь тобир тарганууд.

Б. ВАНЧИКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Далахайн совхозой адуушан Ц. Р. Дымпилов. Адуун hүрэг бэлшээридэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭЗЭН ЁhООР ХАНДАХА

Ерэхэ жэлэй баян ургасын үндэhэ hуури болохо үрэhэ хүрэнгөө сэбэрлэжэ, хатаажа, илгажа хааха хаhа үнгэршэбэ. Гэбэшье hүүлэй мэдээнүүдые согсолон харахада, республикымнай олохон ажахынууд ороохо тарянай үрэhэ хүрэнгэ сэбэрлэжэ, хатаажа, тарилгын шанарта хүргөөд, хааха хүдэлмэреэ сүм дүүргэнгүй үлэшөө. Энээнhээ боложо республикымнай колхоз, совхозуудта бүхыдөө 80.000 центнер үрэhэн илгагдаагүй, складууд соогоо обоолоотой хэбтэнэ. Тарянай үрэhэ хатаажа, илгажа, тарилгын шанарта хүргэхэ ажалаа унжагайруулhан Яруунын аймагта мүнөө бүхы ороохонойнь 31 процент илгагдажа, тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй зандаа байhаар. Энэ аймагай Яруунын совхоздо 7.762 центнер ешмээнэй, обёосой үрэhэн илгагдаагүй байна. Мүн Тулдунай, Исэнгын совхозуудта хамтадаа 12 мянган центнер шэниисын, ешмээнэй, обёосой үрэhэ хүрэнгэ тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй үлэшөө. Гадна, Хориин аймагай олохон совхозууд хараалhан зорилгоёо бэелүүлбэгүй. Эндэ бүхыдөө 8 мянган центнер тарянай үрэhэн илгагдажа үрдигдэбэгүй. Саашань хэлэхэдэ, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын аймагуудта энэ хүдэлмэри урдынхиhаа муугаар, эмхигүйгөөр ябуулагдаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Һаяын мэдээнүүд дээрэhээ абажа харахада, олохон аймагай ажахынуудта үрэhэниинь бог буртагhаа, мэхиинэhээ хүсэд hайнаар илгагдаагүй. Иимэрхүү үрэhэ хүрэнгэ Хэжэнгын, Захааминай, Хориин, Кабанскын, Сэлэнгын аймагуудай колхоз, совхозуудта ехэ байhаар. Үшөө сэбэрлэгдээгүй үрэhээ мүнөө илгажа, тарилгын шанарта хүргэхэ хүсэлэнтэй байhандань арсалтагүй. Теэд үбэлэй хүйтэндэ үрэhэ сэбэрлэхэдэ, ороохон машинада ороходоо, заабол бисаржа, ехээр гэмтэдэг гээшэ. Тиимэhээ ажахынуудай агрономууд үрэhэ сэбэрлэхэ хүдэлмэри эмхидхээгүй байhанайнгаа түлөө зэмэдэ хүртэхэл зэргэтэй гэжэ hанагдана. Ушарынь хадаа зарим мэргэжэлтэд үрэhэ илгаха, тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэреэ шухалада тоолоногүй. Жэшээлбэл, Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой агроном-семеновод нүхэр Вторушинай шалгуулhан 620 центнер обёосой үрэhэнэй 250 центнерынь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байшоо. Һүүлээрнь аймагай госсеминспекциин үрэhөөс дахин сэбэрлээд шалгалтада асарха гэhэн эрилтые дүүргээгүй, сэбэрлэгдээгүй үрэhэнэй ороохо дахин асараа. Иигээд ерэхэлээрээ Вторушиндал адли хуурмаг юумэ хэдэг мэргэжэлтэд ажахыдаа хэды ехэ хохидол тохёолдуулна гээшэб.

Энээнhээ гадна зарим аймагуудай ажахынууд үрэhэнэй ороохо дотоодынгоо хэрэглэмжэдэ гаргашалдаг болоо. Жэшээлбол, Хяагтын аймагай «Дружба» колхоздо түрүүлэгшын захиралгаар обёосой 60 центнер үрэhэн малда эдюулэгдээ. Мүн Сэлэнгын аймагай Сухын совхоз 65 центнер ешмээнэй үрэhэ ажахын хэрэглэмжэдэ гаргашалhан байна. Мүн Бэшүүрэй совхоз шэниисынгээ үрэhэнэй ороохонhоо аяар 5 мянган центнерыень малдаа эдюулжэ hалгаад байна.

Хоёрдохёор, республикын олохон аймагуудта үрэhэнэй шанар хүсэд шалгагдаагүй байhаар. Ушарынь хадаа зарим ажахынуудай мэргэжэлтэд илгажа, тарилгын шанарта хүргэгдэhэн хүрэнгынгөө дээжые госсеминспекциин лабораторидо асаржа үгэнэгүй.

Гурбадахяар, ойрын үдэрнүүдтэ ажахынуудай мэргэжэлтэд сэбэрлэжэ, илгажа хааhан үрэhэ хүрэнгэеэ складууд соогоо hайнаар хадаглаад, тарянай тоогые даагшадта гү, али тусгаар кладовщигта тушаажа үгэхэ зэргэтэй.

Тиихэдэ үбэлэй хүйтэнэй үшөөл эхилээдүй байhанда үрдижэ, зарим дутагдалнуудаа дары усадхаха, нэн түрүүлэн мэхиинэ, бог буртагтай холисолдоhон үрэhөөс түргэн болзорто сэбэрлэн илгаха болоно.

В. ТАРАСОВА,
республикын госсеминспекциин начальник.

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

АЖАЛАЙ ЖУРАМ, НИИТЫН СОВЕТ

Мүнөө үедэ ажалай журам тухай асуудал урданайхиhаа улам шангаар табигдана хаш гэжэ hанахаар. Коммунис хүгжэлтын шата бүхэндэ ажалай нөөсэ, арга боломжонуудые бэдэрэн элирхэйлгэ улам эршэдэнэ бшуу.

Хоёр жэлэй саана ажалай журам эбдэхэ ушар манай предприятида үшөөл олон байhан юм. Квартал соо цех бүхэндэ 20—30 хүдэлмэришэд совет хүнэй гурим заншалда таарахагүй ябадал гаргаhан байдаг байгаа.

Тиихэдэ тэдэнэрэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ехэ hулаар, хайша хэрэгээр ябуулагдадаг hэн. Тиимэhээ энэ хэрэгые эрид hайжаруулха зорилго тобойсо гаража ерээ бэлэй.

Тэрэ үедэ иимэ зоной буруу ябадал тухай коллектив соогоо хэлсэнгүй олон ушарта үнгэрдэг байhан юм. Комбинадай захиргаанай органуудта хаража үзөөд, зэмэ тохогдодог байгаа. Тиихэдээ энээнэй хүмүүжүүлхы нүлөө харагдадаггүй hааб даа.

1973 оной декабрь соо комбинадтаа нинтын совет бии болгохо гэhэн шиидхэбэри абаа hэмди. Комбинадай директор, партбюрогой секретарь, профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ, комсомолой организациин секретарь, главна инженер, кадрнуудай таhагай начальник, директорэй орлогшонор тэрэнэй бүридэлдэ орохо болоо.

Ажалай журам эбдэhэн, хуулида, нинтын гуримда харша ябадал гаргаhан хүн энэ соведэй үзэмжэдэ гансата табигдадаггүй юм. Нэн түрүүн тэрэнэй халаанай, участогай коллективэй суглаан боложо, юундэ иимэ ябадал гаргаhыень элирүүлнэ, ямар зэмэ тохохо тухайгаа хэлсэнэ. Удаань хэрэгынь профсоюзай цехкомдо дамжуулагдана. Эндэ баhал зүбшэжэ үзөөд, эсэсэй шиидхэбэри абтана.

Тиигээд энэ хүнэй хэрэг кадрнуудай таhагта бүридхэн суглуулагдажа, нинтын соведтэ тэрэ уригдаха болодог юм. Гэбэшье ажалай журам эбдэгшэ эндэ гансаараа ерэдэггүй. Цехэйнь начальник, халаанайнь мастер, партийна организациинь секретарь, профсоюзай цехкомой түрүүлэгшэ тэрээнтэй суг ерэлсэнэ. Комсомолец байбалнь, ВЛКСМ-эй организациин секретарь мүн лэ ерэлсэдэг.

Нинтын соведэй заседани дээрэ ажалай журам эбдэгшэ юундэ иимэ ябадал гаргаhан тухайгаа хөөрэдэг. Олон ушарта иимэ хүнүүд нэгэ хэды болоод лэ ажалаа hэлгэжэ байдаг байха юм. Тиимэhээ кадрнуудай таhагые энэ хэрэгтэ элсүүлhэмнай тон зүб гээд hанагдана.

Ажалайнгаа дэбтэр соо яаха аргагүй олон тэмдэглэлнүүдтэй болоhон хүндэ, түрүүшынхеэ муу ябадал гаргаhан хүнhөө ондоогоор хандаха ушартай. Гэбэшье ехэнхидээ тэдэнэрые коллектив доторнь байлгажа, хүмүүжүүлхые, ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг болгохые яhалашье оролдодог гээшэбди.

Тиимэhээ соведтэ уригдаhан хүн бүхэндэ ондо ондоогоор хандажа, хүмүүжүүлгын ямар арга хэрэглээ хада аша туhатай байхаб гэжэ элирүүлхэ гээшэ тон шухала. Гэхэтэй хамта цехэй начальнигта, партийна, комсомолой организацинуудай секретарьнарта, профсоюзай цехкомой түрүүлэгшэдэ, халаанай мастерта шанга эрилтэ табижа, ажалай журам эбдэхэ, хуули ёhондо таарахагүй ябадал гаргаха ушарнуудые дары усадхаха талаар юу хэжэ, юу хэхэеэ байhан тухайгаа тоосоо барихыень иимэ заседанинуудтаа уридаг болообди.

Гарагай дүрбэн бүхэндэ зарлагдадаг нинтын соведэй заседанинууд мүнөө үедэ ехэ нүлөөлхы үүргэтэй болонхой. Энээнhээ гадна цех, халаануудай ажалшадай коллективүүдэй үйлэдбэриин суглаанууд, нүхэрэй сүүдүүд ехэ туhа хүргэнэ. Мүн үдэрhөө үдэртэ ажалай, нинтын журам эбдэдэг зонтой ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри гуримшуулагдаа. Тиимэhээ энэ талаар бэелүүлжэ байгаа хэмжээ ябуулгануудаймнай үрэ дүн яhала элеэр харагдана.

Жэшээлхэдэ, hүүлэй жэл тухай саг соо цех, таhаг бүхэндэ ажалhaa гээгдэхэ, ерэхэгүй ушар эрид үсэ[...] hэн байха юм. Квартал со[о] ехэдээл hаа, 2—3 хүн нии[...] юрэ бусын ябадал гарга[...] Энээниие усадхаха зори[...] урдаа табяад, энээнт[...] тэмсэхэ онол аргануу[...] улам hайжаруулхые б[...] оролдонобди.

Муу ябадал гаргаhан [...] ниие шата шатаар дам[...] лан хэлсэхэ, зүбшэхэдэ [...] туhатай. Яагаашье hаа, [...] хы комбинадай коллекти[...] хуули буса хэрэгые бүр[...] шаажа байhыень тэрэ [...] гохо зэргэтэй ха юм.

Нэгэ жэшээ дурдая. [...] до болбосоруулгын цех[...] залуу хүдэлмэришэн Ни[...] лай Иванов саг үргэл[...] ажалдаа ерэдэгтүй, гээгдэд[...] байhан. Нэгэтэ «Друж[ба»] кинотеатрай хажууда ни[...] шалдаа үүдхээд, милици[...] баригдаhан байба. Тэрээн[...] урда оло дахин коллек[...] дотороо хэлсүүлжэ, «заha[...] хаб» гэжэ үгэеэ үгэhэн [...] үнөөхил хуушан зангаа[...] ябадаг хүниие яалтай б[...] гааб?

Бидэ тэрэниие нинт[...] соведэй заседанида [...] дуудабабди. Олон зоной [...] гарашоод байхадаа, Никол[...] тээлмэрдээ хаш. Тэрэ [...] ябадалаа нюуха hанаа[...] байгаа, хэрзэгырхээд[...] абаа. Теэд соведэй гэшү[...] Ивановто анхаралтай[...] хандажа, ехэ удаан саг [...] хөөрэлдөө бэлэй.

Халаанайнь мастер [...] ниие заhархаар хүн [...] мэдүүлээ. Гансал архи[...] ридаг болонхой. Элүүр[...] даруу номгон аад, hогт[...] доо хүнhээл, hаа, дош[...] болошодог.

Һүүлэй hүүлдэ «гар[...] юм hаа ажалhаамни гар[...] ты, хүнөөр наада бү [...] ты» гэжэ Николай Ив[...] дээрэлхэбэ. Тиихэдэнь т[...] нэй хэрэг нүхэрэй сү[...] үзэмжэдэ табигдаа бэлэ[й]

Энээнэй удаа нэгэ [...] болоод байхада, залуу хү[...] нинтын соведэй заседа[...] дахин уриба. Николай ал[...] эндүүгээ үнэн зүрхэнhөө [...] дэржэ, заhархаб гэжэ [...] үгөө. Нүхэрэй сүүд, нии[...] совет тэрэнэй муу «дали[...] яhалашье богонидуулаа. [...] комсомолой комитет хү[...] нэй hураха дуратай бай[...] мэдээд, «сахилгаан» ху[...] hануудые, ханын hони[...] дые гаргаха хэрэгтэ эл[...] лээ бшуу. Коллектив со[...] шье тэрээндэ анхарал[...] гаар хандадаг болоо. [...] бүтэдын тэрээндэ туhа[...] аша ехэтэй нүлөө үзүү[...] ниинь гайхалгүй ааб [...] Коллективой хүмүүжүү[...] хүсэн мэдээжэ ха юм.

Мүнөө Николай Ив[...] хюрөө хурсадагшын мэ[...] жэл шудалаад, амжалт[...] гаар ажаллажа байна. [...] тын хүдэлмэридэ эдэ[...] тэйгээр хабаадалсадаг. [...] жэшээнүүд олон.

Манай комбинадта ер[...] «Ажалай журам эбдэгш[...] «Хуули ёhондо харша [...] дал гаргагшад», «Эд[...] медвытрезвительдэ ор[...] гэhэн гаршагуудтай ст[...] нүүдые харахат. Тэрэ[...] мүнөө хооhон байдаг б[...] жо байна. Энэ манай ту[...] hан горитой амжалта [...] hанагдана.

Иигэжэ муу муухай [...] дал гаргадаг зонтой [...] тэмсэжэ, зарим тэды [...] жалта туйлагдаа гэжэ [...] дэглээ hэмди. Гэбэшье [...] талаар хэхэ юумэмнай [...] ехэ. Мүнөө 1975 оной[...] хүдэлмэриин түсэб нии[...] совет зохёожо байна. [...] хэдээ нүхэрэй сүүдтэй [...] боо барисаагаа бэхижүү[...] үйлэдбэриин суглаану[...] аша үрые дээшэлүүл[...] тулада ехэ оролдолго [...] ха байhанаа hайн мэ[...] бди.

«Хүн бүхэниие хар[...] алдахагүй» гэhэн үг[...] манай хүдэлмэриин го[...] ха болонхой. Энэ шу[...] юумые анхаралhаа ал[...] гүй хадамнай манай [...] табигдаhан зорилгын ам[...] татайгаар бэелүүлэгдэхэ [...] hаниинь дамжаггүй.

Н. ЖУРАВЛЕ[В],
Буряадай мебели[н] модо болбосоруул[гын] комбинадай профсою[зай] завкомой түрүүлэгш[э].

МАЛГАЙГАА АБАН ДОХИНОБДИ

Очерк

Арадай багша алдартай

Албанай хэрэгээр республикынгаа аймагуудаар, ажахынуудаар али оло дахин ягдаха ушар дайралдадаг. Яхал бүхэндөө ажалша, ...рхэ хүнүүдтэй, һонин хубн ...атай нүхэдтэй заатагүй ...лзахаш. Теэд заримдаа бүшье һонин уулзалга болог. Энэ юуб гэхэдэ, үнечэй ...лзаагүй, ехэ танил, ехэ ...ндэтэй хүнтэеэ золгоходо, ...ришье һонин байдаг.

Бүри һаяхан, ноябрь һара... Хэжэнгэ нютагаар ябабди. Намтай суг ябаһан нү..., фотокорреспондент Хэ...нгын суута хүнүүдэй нэ..., автолавкын жолоошон ...гаржап Гончиковой дүрэ ...лгаха даабаритай байба. ...рэ хүн тухайгаа һурагшал... ...амнай, һургуулиин һураг...дтай уулзахаяа ошоо гэ... харюу дуулдаба. Хэжэн... найман жэлэй һургуу...н хоёр дабхар гэртэ орэ...ди. Г. Гончиковой дүрэ ...лгахын тула гэрэлтэй та...га хэрэгтэй гэжэ фото...респондент эрилтэ табиба. Сүлөө таһалга бэдэржэ ...гараа, нэгэ классай үүдэ ...шобобди. Үүдэн аалхаар нээгдээд, гаража ерэн ...дээ... минии багша, Хэ...гэдээ суутай болоһон ...үдэй нэгэн Надмит Нам...евич Намсараев байшадаа. Гайхаһандаа гэхэ юм али багша хүнэй урда ...айгаа абан дохижо бага һураһандаа юм гү, али яаһандаа юм — юрэдөөл, нэрэ һурагүй толгойгоо һабардан (һургуули соо малгайгаа абаад ябадагбди), «сайн байна» гэжэ хэдэн дахин хэлэжэрхибэб.

Надмит Намсараевич үлэ мэдэг энеэбхилээд, үни хада һарбайһан гарыем урихаар адхаба.

— Үгы, тамнай пенсидэ гаранхай һэмнайт. Хүдэлнэ гээшэ гүт? — гэжэ мэдээгүйдөө асуужархибаб.

— Пенси абаад, минин һуу гээ гүш? Үгы, яанаш тиимни?—гээд тэрэм урдаһаам энеэбхилбэ.

...Надмит Намсараевич Намсараевта буряад хэлэ, литература заалгаһан хүнүүдые Хэжэнгэ нютагта, республика доторшье тоолохо болоо һаа, нилээд олон болохо ёһотой. Минии эхэ, эсэгын наһанай хүнүүд тэрэнэй шабинар байһан юм. Эгээл тиимэһээ өөрынгөө хүндэтэ багша тухай үргэн олон уншагшадтаа хөөрэхэ хүсэлэнтэй болоо һэм.

I.

Нэгэ хэшээл мүнөө болотор һанаанһаам гарадаггүй. Надмит Намсараевич табадахи класста буряад литератураар хэшээл үгэжэ байба.

Буряадай мэдээжэ поэт Бавасан Абидуевай «Сонхоор малайһан һара» гэһэн шүлэгые бидэнэр, һурагшад үзэжэ, уншажа һуубабди. Класс соо шэмээгүй. Одоол аляаһанай ниидэхэ дуулдамаар.

— Зай, үхибүүд. «Сонхоор малайһан һара» гэһэн шүлэг уншажа дүүргэбэ гүт? — гэһэн багшымнай үгэнүүд энэ аали намдуун байдалые таһалба.

— Уншаабди, — гэжэ бидэнэршье эбтэйгээр харюусабабди.

— Шүлэг гээшые уран гоёор уншажа шадаха хэрэгтэй. Зай, Цыренов, бодолдаа. Уншаад үзэ, — гээд, түрүүшын партада һууһан манай нүхэр тээшэ Надмит Намсараевич зааба. Хүбүүншье һард бодожо, «Түрэлхи литератураяа» нюдэнэйнгөө урда дүтэхэнэ барижархёод, шалшаранаар уншажа эхилбэ:

Үбэлэй һүнинн утаханда
Харажал хэбтэнэб
сонхоороо.

Ирагуу зураг ямаршьеб нэгэ гунигтай хүгжэм доро манай нюдэндэ харагдахадал гэбэ.

Номгон нойрсоһон хадаяа,
Нэлэнхы сайгаа талаяа
Манажа хаража хоноһон
Малагар һара һаруулхан.

Одоол тиихэдэ шүлэг гээшые уран гоёор уншахада ямар байһыень бидэнэр ойлгожо абаа һэмди.

II.

1952 оной намарые би тон һайн һананаб. Шүлэг, рассказ бэшээд туршадаг хэдэн хүбүүд хэшээлэй забһарта намда гүйлдэжэ ерэбэ.

— Шэнэ кружок манай һургуулида бии болохонь.

— Манай бэшэдэг шүлэгүүдые гаргажа байха ханын газетэтэй болохомнай.

— Уран зохёолой нэгэдэл нээгдэхэнь.

Иимэ кружогтой болохоёо байһандаа, бидэнэршье баясаа һэмди.

Тэрэ кружогоймнай хүтэлбэрилэгшөөр буряад хэлэ болон литературын багша Вадмажаб Юндунович Юндунов томилогдоо һэн.

Үнинэй багша Надмит Намсараевич Намсараев энэ нэгэдэлэй гэшүүдые нэгэ класс соо суглуулба. Булта һурагшадтай танилсаһанайнгаа һүүлээр тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Уран зохёолой энэ нэгэдэл һаял эмхидхэгдэбэ гэжэ бү һанаарайт. Энэмнай үшөө дайнай урда тээ эмхидхэгдэһэн байха. Энэ нэгэдэлдэ Чимит Цыдендамбаев хабаадалсадаг һэн. Зай, иигээд таанад өөһэдынгөө бэшэһэн шүлэг, рассказуудые зүбшэн хэлсэжэ байхат. Энэтнай тон туһатай байха.

...Тиигэжэ Хэжэнгын дунда һургуулида уран зохёолой нэгэдэл дахинаа эмхидхэгдээ һэн. Нэгэдэлэй гэшүүд «Зүрхэнэй дуунууд» гэжэ ханын газетэ гаргажа эхилбэ.

Уран зохёолой нэгэдэлэй гэшүүд тэрэ газетээ гаргаха гэжэ үдэшэ орой болотор һуудаг бэлэй. Үглөөгүүр тэрэ газетын ханада үлгэгдөөд байхада һурагшад олоороо сугларшаха.

— Энэ нүхэрнай ямар ута шүлэг бэшээ гээшэб?

— Һонин рассказ байна.

— Дарибазароной басни уншаад үзыт.

Иимэ үгэнүүд «Зүрхэнэй дуунууд» гэжэ ханын газетын дэргэдэ таһалдахагүй.

Тиигэжэ Хэжэнгын дунда һургуулиин дэргэдэ уран зохёолой нэгэдэл һайнаар хүдэлжэ эхилһэн юм. Энээндэ багша Надмит Намсараевай габьяа ехэ байгаа.

III.

Надмит Намсараевич Намсараевай ажабайдал тиимэшье хүнгэн бэшэ байгаа.

1929 ондо Дээдэ-Үдэ (мүнөөнэй Улаан-Үдэ) хотын педтехникум дүүргээд, Хэжэнгэ нютагтаа багшалхаяа ерээ бэлэй. Тэрээнтэй суг Рабдан Цыремпилов гэжэ хүбүүн мүн лэ энэ һургуулиие дүүргээ һэн.

Рабданиинь Дээдэ-Хэжэнгын Эдэрмэгэй коммунада багшалха болобо. Харин Надмидынь Хэжэнгэ тосхондо үлөө һэн.

1930 оной намар. Нюдаргаан баяшуулай хүбүүд Рабдан багшые зэрлиг муухайгаар алаба.

Энэ аймшагтай мэдээсэл дуулаһан Надмит Намсараев аймагай түбэй олон хүнүүдээр Эдэрмэг тосхон гүйлгэжэ ошобо. Теэд хожомдоо. Эдэрмэгэй зургаан коммунарнуудые алаһан бандидууд ойдо тэрьелжэ гарашанхай байба.

Тэдэ дайсадые һүнөөхэ, бариха хэрэгтэ Надмит Намсараевич эдэбхитэйгээр хабаадалсаа һэн.

Надмит Намсараев арбаад һаран жэлэй туршада Хэжэнгын дунда һургуулиин директорээр хүдэлөө. Партиин райкомой секретаряар хүдэлһэн байха, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багшын үндэр нэрэ зэргэнүүдтэ хүртөө һэн. Ажалай Улаан Тугай орден болон медальнууд тэрэнэй үбсүүе шэмэглэнэ.

IV.

Пенсидэ гараһаншье һаа, эдир үетэниие хүмүүжүүлгын хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулжа ябаһан багша Надмит Намсараевичтаа малгайгаа абан дохинобди.

...Надмит Намсараевич Намсараев — хэдэн номой автор. Тэрэнэй согсолон суглуулһан номуудые эдир үетэн шудална.

Мүн энэ үбгэн багшамнай уран зохёол бэшэдэг юм. Мэнэ һаяхан намда «Баабгайшан» гэжэ номоо бэлэглээ һэн. Тэрэнэй бэшэһэн номуудые, хүндэтэ уншагшад, харахат, уншахат.

Түрүүшын шабинарайнгаа ашанарта мүнөө эрдэм ном заажа байһан энэ баатар хүнэй урда малгайгаа абан дохиноб. Хүндэтэй багша Надмит Намсараевич Намсараевта тэрэнэй шабинар халуун баяр хүргэжэ ходо ябадаг.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Хэжэнгэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: багша Н. Намсараев һурагшадайнгаа дунда.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

М. П. ВАЩЕНКАДА, Д-Ц. Ц. ДУГАРОВТА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЭНЕРГЕТИК ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын энергетикын хүгжэлтэдэ габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй габьяата энергетик гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:**

Ващенко Михаил Прокопьевичто — «Бурятэнергын» районой энергетическэ управлениин зайн галай центральна сетиин дежурна.

Дугаров Дамдин-Цырен Цыремпиловичтэ — «Бурятэнергын» районно энергетическэ управлениин зайн галай урда сетиин электромонтёр.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн К. ШОМОЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной декабриин 20.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ЭНЕРГЕТИЧЕСКЭ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын энергетикын хүгжэлтэдэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Арсентьева Анастасия Алексеевнае — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй кран жолоодогшо.

Бартаев Андрей Ивановичые — Улаан-Үдын авиационно заводой котельнын начальник.

Пачкин Виктор Ивановичые — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй цехэй начальнигай орлогшо.

Цыдендамбаев Цыдып Доржиевичые — «Бурятэнергын» энергетическэ управлениин зайн галай районно сетиин ахалагша электромонтёр.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн К. ШОМОЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной декабриин 20.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Г. Б. БУЛГУТОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, партийна, комсомолой, хэблэлэй органуудта олон жэлэй туршада аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Түнхэнэй аймагай «Саян» газетын редактор Гонжаб Базарович **Булгутовые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн К. ШОМОЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной декабриин 20.

Арадай хиналтын булан

ЖАЛШАДАЙ МЭДҮҮЛГЭДЭ — ГОЛ АНХАРАЛ

«Байгал» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй «Одон» ательеда ажалшадай зүгһөө ороһон гомдол, мэдүүлгэнүүд саг соогоо харагдадаггүй, тэдэнэй эрилтэдэ тодорхой харюу үгтэдэггүй гэжэ шалгалтаар элирүүлэгдэбэ. Эндэ мүнөөдэр ...р ажалшадай гомдол, мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ ... сагшье тогтоогдоодүй ...мар. Тииһэ тиитэрээ ...шадһаа ороһон мэдүүлгэ, ...лнуудые бэшэжэ, тэмдэг... байха дэбтэр, журналай ...байһаниинь гайхалтай. ...эдэ ательее даагша П. В. ...в захил хэгшэдэй зүгһөө ...н мэдүүлгэ, гомдолые ...ажа үзэжэ байха нангин ...даа хайхарамжагүйгөөр ...дааг байба.

...хил хэгшэдэй зүгһөө оро... гомдол, мэдүүлгэнүүд ...э саг соогоо хаража үзэг...үйб? гэһэн асуудалда ...» ательее даагша П. В. ...в, иигэжэ һэнгэргүйгөөр ...саа:

— Ажалшадай зүгһөө гом... ...роходоо, гансал хубсаһа ... муугаар оёгдоно, удаа...гдана гэһэн удхатай бай... ...иимэһээ эдэ асуудалнуудта тэрэ доро харюу үгтэжэ, тусхай хэмжээнүүд хараалагдаха ёһотой аад, тиимэ юумэ һулаар эмхидхэнэ гээшэ ха.

«Одон» ательегэй малгай оёдог цехые даагша А. Ф. Опейкина гэгшэ ажалшадай зүгһөө ородог гомдол, мэдүүлгэнүүдые тэмдэглэжэ байдаг журнал байха ёһотой юм гэжэ огто мэдэхэгүй байһаниинь халагламаар байгдаа.

— Захил хэгшэдэй зүгһөө ороһон гомдол, мэдүүлгэнүүдые тэмдэглэхэ журналтай болохо талаар оролдоошьегүйбди. Юуб гэхэдэ, оёдолшодой муугаар оёһон малгайн сэнгынь оёдолшодтоо даалгаад лэ, эзэдтэнь мүнгыень гү, али арһыень тушаадаг гуримтай болонхойбди, — гэжэ А. Ф. Опейкина мэдүүлбэ.

Ажалшадай зүгһөө ороһон гомдол, мэдүүлгэнүүдтэ анхаралаа хандуулжа, богони болзорой хугасаа соо бии байгаа дутуу дундануудаа зайсуулха хэмжээ абаха гэһэн тоггоол Улаан-Үдын Советскэ районой арадай хиналтын комитет баталан абаһан байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай 50 жэлэй ой

ЕХЭ ЗАМАЙ ЭХИНДЭ ҺЭН

Табин жэлэй саана, 1924 оной декабриин 23-да хүдэлмэришэдэй һуралсалай талаар түрүүшын Бүхэсоюзна съезд Москвада болоһон юм. «Материально-техническэ баазаар гүйсэд хангагдаһан техническэ мэргэжэл олгохо зургаануудай найдамтай һургуулинууд байгуулагдаха ёһотой» гээд баталан абтаһан тогтоол соонь хэлэгдэнэ. Энэ хадаа Эхэ ороноймнай хүгжэлтын гол шухала шатануудта арадай ажахые хүдэлмэрилэгшэдээр хангаха хэрэгтэ туйлай ехэ үүргэ дүүргэһэн техническэ мэргэжэл олгохо һуралсалай түрүүшын алхам байһан гээшэ.

Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ А. А. Булганов, ТАСС-ай корреспондентын асуудалда харюусаа.

СОВЕТ засагай түрүүшын жэлһээ үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлдэхэ хэрэгтэ правительствамнай ехэ анхарал хандуулдаг байһан. Граждан дайнай үедэ һандаргагдаһан фабрика ба заводуудые, шахта болон транспортые арад зоноймнай һэргээн бодхоожо захалаад байхада, В. И. Ленин 1920 оной июль һарада «Техническэ мэргэжэлэй талаар уялгата ёһоной һуралсал тухай» Декредтэ гар табиһан юм. 18-һаа 40 наһан хүрэтэр бүхы хүдэлмэришэд уялгата ёһоор һураха болоһон. Үйлэдбэри дээрэ хүн бүхэниие һургахаһаа эхилээд, фабрично-заводской һуралсал хүрэтэр һургуулинууд байгуулагдаһан гээд энэ үе сагые тайлбарилхада болоно.

Предприятинуудай дэргэдэ сэхэ нээгдэһэн фабрично-заводской һургуулинууд хүдэлмэришэн-залуушуулые һургаха талаар туйлай ехэ үүргэ дүүргэһэн байна. Гэбэшье, эдэ һургуулинууд арадай ажахын улам ургажал байһан эрилтые хүсэд хангажа шадахагүй байһан. Тиимэ һургуули бүхэн мэдэлтэй байһан предприятиингаа эрилтэ хангаад, ондоо мэргэжэлэй талаар хизаарлагданги һэн.

«СССР-эй гүрэнэй ажалай резервэнүүд тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1940 оной октябрьда абтаһан Указаар техническэ мэргэжэл олгохо ниитэгүрэнэй мүнөө үеын гурим бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Орон доторнай ремесленнэ, түмэр замай ба фабрично-заводской 1.600 шахуу һургуули нээгдэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдэй үедэ дурсагдагша һургуулинуудай һурагшад минэ, снарядуудые, автомат буу хэдэг, самолёт ба танкнуудые бүтээдэг бэлэй. Түрүүшын 20 жэлэй туршада ФЗУ-гай һургуулинуудай һурган гаргаһанай зэргэ гэхэ гү, али хоёр хахад миллион шахуу хүдэлмэришэд ажалай резервэнүүдэй һургуулинуудһаа гаранхай.

Орон доторнай дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ промышленность болон хүдөө ажахые һэргээн бодхоолгоор бэрхэшээд ехэтэй зорилгонууд бэелүүлэгдэжэ захалаа. Эгээл энэ үедэ барилгын, ашагта малтамалай промышленностиин училищи ба һургуулинууд, хүдөө ажахые оньһожоруулгын училищинууд нээгдэжэ эхилһэн. Бүри һүүлдэ найман жэлэй һургуулинуудай бааза дээрэ шэнэ түхэлэй һургуулинууд—городой ба хүдөөгэй училищинууд байгуулагданхай.

Техническэ мэргэжэлэй һуралсал манайда саг үргэлжэ хубилган һайжаруулагдана. Мүнөө орон доторнай элдэб янзын техническэ мэргэжэлэй 6.000 һургуули хүдэлнэ. Эдэ һургуулинуудта гурба миллион шахуу хүбүүд, басагад һуража, аяар 1.100 мэргэжэл шудална.

Арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ ба үйлэдбэриие шэнэ техникээр зэбсэгжүүлхэ талаар КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонууд үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые һургаха хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха эрилтэ табина. Наука, техникын ехээр хүгжөөгдэжэ байһан энэ үедэ тусхай эрдэм һургуулигүйгөөр мүнөөнэй орёо нарин мэргэжэлнүүдые шудалхын аргагүй. Иимэ эрхэ байдалда мэргэжэл шудалалгын гол һургуули — техническэ мэргэжэлэй училищи болоно.

Манай орондо залуушуулай урда үргэн харгы нээгдэнхэй гээшэ. ВЛКСМ-эй XVII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Совет оронойнгоо ажалай резервэнүүд тухай иигэжэ хэлээ һэн: «Мүнөөдэр Сергей Павлович Королевые, Юрий Алексеевич Гагаринние һанан нэрлэхэ дуран хүрэнэ. Багша ба шаби. Замбуулинай онгосын ахамад конструктор ба дэлхэйн түрүүшын космонавт. Хорёод онуудай барилгын һургуули дүүргэгшэ ба дайнай һүүлэй хүшэр хүндэ үеын «ремесленник». Профтехучилищи дүүргэһэн үшөө олон хүнүүдэй нэрэ соло манай орон дотор һайн мэдээжэ юм. Жэшээ болгон нэрлэбэл, Социалис Ажалай Герой механизатор Турсуной Ахунова, токарь Л. А. Дьяченко, үйлэдбэриин һуралсалай мастер В. С. Филиппов, Ленинэй шангай лауреат инженер П. А. Церетели болон бусад.

Хүдэлмэришэн ангиин залуу халаание һурган бэлдэхэ арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн гэхэдэ, дунда эрдэм олгохо профтехучилищинууд мүн болоно. Эдэ һургуулинуудта залуушуул нэгэ доро мэргэжэл шудална, юрэнхы эрдэмдэ һурана. Мүнөө орон доторнай тиимэ 2200 училищи бии гээшэ. Табан жэлэй эсэс болотор һурагшадайнь тоо миллионһоо дээшэ болохо юм. Юһэдэхи табан жэлэй туршада промышленность болон хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудта хэрэгтэй 9 миллион залуу хүдэлмэришэдые һурган гаргаха ёһотойбди.

Үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлдэхэ хүдэлмэриие саашадань бүри үргэдхэхэ тушаа асуудалые манай партии, правительство политическэ ба арадай ажахын шухала зорилго гэжэ тоолоно. Социалис үйлэдбэриин ажахынууд хүдэлмэришэнэй үндэр нэрэ зэргые дээрэ үргэжэ ябаха залуу халаание ходо нэмэжэ абана.

Хүдэлмэришэдэй һуралсалай талаар Бүхэсоюзна түрүүшын съездын болоһоор табин жэлэй туршада техническэ мэргэжэлэй һуралсал иимэ үргэн, ехэ дэлисэтэй болонхой.

М. ВАСИЛЕВСКАЯ.

Хилын саанаһаа

• телефон • телеграф • радио

КОММУНИЗМЫН ИЛАН МАНДАХЫН АША ТУҺАДА

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй ...лгэрэнгы үгэ хэлэһэн тухай, 1975 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй, СССР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй проектнүүдые һайшааһан ...хай мэдээсэлнүүдые гадаадын хэблэл үргэнөөр толилно. СССР-эй Верховно Соведэй сессиие хэблэл мүн лэ ...нэгыгөөр шэнжэлнэ.

Ниитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта СССР-эй амжалтануудые туйлаа ...д социалис оронуудай хэблэл тэмдэглэнэ. КПСС-эй политикые, КПСС-эй ленинскэ ЦК-гай, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй олон янзын, шууд сэхэ ажал ябуулгые совет хүнүүд нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжээд, партиие нягтаар тойрон жагсажа, коммунизмын илан мандахын аша туһада шэнэ амжалтануудые туйлалгада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ.

1974 ондо совет экономико хүгжөөлгын дүнгүүд КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болоһон байна гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ.

1974 ондо Советскэ Союз промышленна продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бүри үндэр үрэ дүнгүүдые туйлахаар хараална гээд «Юманите» газетэ мэдээсэнэ.

СССР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй проектын үндэһөөр ороноо хамгаалгада мүнгэ һомололгые бага болгохоор хараалагдана гээд гадаадын хэблэл гол анхаралаа хандуулна.

Совет сэрэгэй бюджедые хороолго шахардуу шанга байдал һуларуулха политикая Советскэ Союзай үргэлжэлүүлхэ байһые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ баруун оронуудай сэрэгэй мэргэжэлтэд сэгнэнэ гээд «Нью-Иорк таймс» газетэ бэшэнэ.

Амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһые саашадань хүгжөөхэ талаар шэглүүлэгдэһэн совет политикые СССР-эй шэнэ бюджет элеэр харуулна гэжэ Японой «Асахи» газетэ тэмдэглэнэ.

Сэрэгэй гаргашануудта мүнгэ һомололгые хороолго эб найрамдал хангахые Советскэ Союзай хүсэжэ байһыень, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха хараа бодолоо үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһыень харуулна гэжэ «Иомиури» газетэ мэдээсэнэ.

(ТАСС).

...ИССАБОН

Португалиин премьер-министр буруушааба

ТАСС

Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй түлөөлэгшэдэй — ...г зуурын правительствын шууд тушаалһаа бууха...даа ...адгүй гэжэ һүүлэй үдэрнүүдтэ гараһан зэрэб үгые Португалиин Саг зуурын правительствын премьер-министр, бригадна генерал В. Гонсалвиш эрид буруушааба. Энэ зэрэб үгэ хадаа зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй зэргын эб ее таһалхые, Португалиин олониитын урда тэрэнэй түлөөлэгшэдые хангалтагүй байдалда оруулхые һэдэһэн хархис хүсэнүүдэй харата муухай хэрэг болоно гэжэ тэрэ журналистнуудай урда үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Би тушаалһаа буухые һанаашалаашьегүйб, һанаашалхашьегүйб гэжэ премьер-министр хэлэбэ. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй түлөөлэлгөөр энэ тушаалда хүдэлжэ байнаб. Тиин этигэл найдабари харюулһан лэ сагтань тушаалаа даажа байхаб гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Саг зуурын правителствын хэдэ хэдэн бусад министрнүүд тушаалһаа бууха болохо гэһэн зэрэб үгые В. Гонсалвиш мүн лэ буруушааба.

БУДАПЕШТ

БЭЛЭДХЭЛЭЙ УУЛЗАЛГА

ТАСС

1974 оной октябрь һарада Варшавада болоһон зүбшэлэлгын уулзалга дээрэ үгэеэ ойлголсоһоной үндэһөөр Европын Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференцидэ бэлэдхэл хэхэ уулзалга эндэ нээгдэбэ.

Австриин Коммунис партиин, Бельгиин Коммунис партиин, Болгариин Коммунис партиин, Кипрэй Ажалшан арадай түрүү үзэлтэй партиин, Чехословакиин Коммунис партиин, Даниин Коммунис партиин, Финляндиин Коммунис партиин, Франциин Коммунис партиин, Грециин Коммунис партиин, Ирландиин Коммунис партиин, Югославиин Коммунистнуудай Союзай, Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин, Люксембургын Коммунис партиин, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин, Великобританиин Коммунис партиин, Германиин Коммунис партиин, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин, Норвегиин Коммунис партиин, Баруун Берлинэй Социалис нэгэдэмэл партиин, Италиин Коммунис партиин, Португалиин Коммунис партиин, Румыниин Коммунис партиин, Санмаринска Коммунис партиин, Испаниин Коммунис партиин, Швейцариин Ажалай партиин, Швециин зүүнэй үзэлтэй партиин — коммунистнуудай, Советскэ Союзай Коммунис партиин, Турциин Коммунис партиин делегацинууд уулзалгада хабаадана.

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Янош Кадар уулзалга нээхэдээ, тэрээндэ хабаадагшадта хандан, амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Будапештдэ нээгдэһэн бэлэдхэлэй уулзалгын урда тээхи хүдэлмэри ба зүбшэлэлгэнүүд тухай ПОРП-ын делегациин толгойлогшо Э. Бабюх Италиин Коммунис партиин, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин, Польшын хүдэлмэришэнэй партиин үмэнэһөө мэдээсээ.

Австриин Коммунис партиин үмэнэһөө Эрвин Шарф, Грециин Коммунис партиин үмэнэһөө Антониос Амбателос, Франциин Коммунис партиин үмэнэһөө Жан Канапа, Советскэ Союзай Коммунис партиин үмэнэһөө Б. Н. Пономарев, Финляндиин Коммунис партиин үмэнэһөө Олави Пойколайнен, Германиин Коммунис партиин үмэнэһөө Вилли Гернс; Италиин Коммунис партиин үмэнэһөө Джан Карло Пейетта, Бельгиин Коммунис партиин үмэнэһөө Жан Блюм ба Жан Тэрф, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин үмэнэһөө Пауль Марковски, Кипрэй Ажалшан арадай түрүү үзэлтэй партиин үмэнэһөө Георгос Кристодопулидес гэгшэд заседани дээрэ үгэ хэлэбэд.

Уулзалга аха дүү ёһоной харилсаа холбооной, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрнэ.

НЬЮ-ИОРК

ООН-ой ТОН ШУХАЛА СЕССИНҮҮДЭЙ НЭГЭН

ТАСС

ООН-ой Генеральна Ассамблейн һаяхан дүүрэһэн XXIX сесси Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин бүхы түүхэдэхи тон шухала сессинүүдэй нэгэн болоно,— гэжэ, сессиин дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхаймай тунхаглаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Олон жэлэй хугасаа соо зүүн ба баруун тээхи оронуудай хоорондын зүришэлдөөнүүдэй орондо гүрэнүүдэй хоорондын харилсаа холбоое заһаруулха ба хүгжөөхэ арга боломжонуудые бэдэрхэ ябадал ООН-до гол һуури эзэлдэг болонхой гэжэ К. Вальдхайм тэмдэглэбэ.

Зэбсэгүүдые хуряаха гээшэ ООН-ой гол зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ генеральна секретарь нэрлээ. Буу зэбсэгүүдые саашадаа бүри ехээр түхеэрбэл, экономическа ба политическэ хэрэгүүдтэ муу хойшолонгуудтай, аюултай байха болоно. Хүн түрэлтэнэй тон шухала эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангахын тула бэшэ, харин буу зэбсэгүүдые түхеэрхэ хэрэгтэ угаа ехэ мүнгэ зөөриин хэрэглэгдэдэг ябадал тэй эбсэжэ яашье болохогүй байна.

Дүтын Зүүн зүгэй ба Кипрэй асуудалнуудые шиидхэхэ талаар ойрын һарануудта үгэеэ ойлголсолго, дэлхэйн хэдэ хэдэн районуудта үлэһэн колонинуудые бултыень болюулха, зарим оронуудта үлэсхэлэн хооһон байдалай тохёолдолгын аюулые зайсуулха тон шухала гэжэ К. Вальдхаймай мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Амгалан байдал бэхижүүлхэ ба бүхы хүн түрэлтэндэ ерээдүйн бүри һайн байдал хангаха хэрэгтэ ООН-ой угаа ехэ удха шанартай байһые энэ сесси элирхэйлэн харуулаа гэжэ генеральна секретарь тусхайлан тэмдэглэбэ.

САЯАНhАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ АСУУДАЛ ЭСЭГЭДЭ ХАБААТАЙ

1974—1975-дахи онуудай hуралсалай жэлэй нэгэдэхи четверть дүүрэжэ, hургуулиин үхибүүд хэды үдэрэй амаралтада гараhан байха. Эрхим hайнаар четвертьеэ түгэсхэhэн хүбүүд, басагад согтой хүхюунээр наадажа, түрэлхидөө баясуулна. Тэдэнэй хөөрэлдэхэ юумэн одоо биил гээшэ. Харин дундуур-шагаар гэхэ гү, али муушагаар четвертьеэ дүүргэhэн үхибүүдэй тиимэ ехээр хүхин баясаха юумэн үгы бшуу. Халтад лэ гэхэдээ эхэ, эсэгэнь гэмэрхээ hанаха. Теэд үхибүүмни юундэ бэшэ үхибүүдhээ гээгдэхэ болооб? Эндэ хэн зэмэтэйб? Багшанар гү, али түрэлхид гү?

Иимэ ушарhаа Ивалгын соёлой байшанда түрэлхид олоороо сугларба. Энэ конференциеэ Ивалгын дунда hургуулиин директи «эсэгэнэрэй конференци» гэжэ нэрлэhэн юм. Гайхахаар юумэн эндэ огто үгы. Ушар юуб гэхэдэ, түрэлхидэй конференцидэ ганса үхибүүдэй эсэгэнэр уригдаhан байгаа бшуу. Иимэ суглаан Ивалга тосхондо түрүүшынхеэ зарлагдаа. Үхибүүдэй эсэгэнэр олоороо хабаадажа, хүүгэдэйнгээ хуби заяан тушаа сэдьхэлээ табидаг байhанаа харуулаа. Сэхыень хэлэхэдэ, конференци яhала урагшатайгаар үнгэрөө.

Нэгэтэ Ивалгын дунда hургуулиин директортэй уулзахадаа:

— Энэ суглаагаа юундэ эсэгэнэрэй конференци гэжэ нэрлээбта? — гэжэ асуугааб.

Бадма Жалсанович Базаров бодолгото болоhоной удаа иигэжэ хэлэбэ:

— Манай hургуулиин дирекци, багшанарай коллектив энээн тухай нилээд удаан бодомжолоо hэн. Үхибүүдэй саашанхи хуби заяан гансашье багшанарhаа дулдыдаха бэшэ, харин энэ хэрэгтэ нэн түрүүн түрэлхид хабаадаха ёhотой, уялгатайшье. Тиихэдэ эсэгэнэрэй үүргэ габьяа бүришье ехэ гээшэ. Тэдэниие суглуулаад, хүүгэдые хүмүүжүүлхэ шухала асуудалаар бүхы сэдьхэлhээ хөөрэлдэхэ, зүбшэлдэхэ гээ hэмди.

Үнэхөөрөөшье hонирхолтой юумэн хэгдэhэн байна. Дутуу дундаяа нюугаад, далдалаад яахамнайб. Түрэлхидэй суглаанда олонхи ушарта эхэнэрнүүд ерэдэг шуу. Зарим hурагшадайнгаа эсэгэнэрые багшанар жэлэй туршада харадаггүй, танидаггүй ха юм. Миил сагаа үнгэргэхын тула иимэ конференци үнгэргөөгүй. Конференциин үедэ hурагшадайнгаа эсэгэнэртэй дүтэ танилсажа, үхибүүдые мүнөө сагай үндэр хэмжээнэй эрилтын ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эсэгэнэр ямар үүргэ дүүргэхэ зэргэтэйб гэжэ ойлгуулха зорилго табигдаhан юм. Уридшалан хэлэхэдэ, Ивалгын дунда hургуулиин дирекци, багшанар табиhан зорилгоёо бэелүүлжэ шадаа.

Тэрэ үдэр Ивалгын соёлой байшан соо хүнүүд үнэхөөрөөшье олон байгаа. Һурагшадай эсэгэнэр Дээдэ ба Доодо-Ивалгаhаа, Каленово ба Краснояроно тосхонhоо ерэhэн байгаа. Гансал Колобки hууринhаа ерээгүйнь муутай. Ивалгын дунда hургуулида хамта дээрээ 1.500 үхибүүн hурана.

Энэ суглаанда Ивалгын олониитэ зон эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Соёлой байшан уран гоёор шэмэглэгдэhэн, досооонь аятай зохид. Энэ талаар соёлой байшангай директор З. Н. Мельничугай оролдолгые онсо тэмдэглэмээр. Гадна аймагай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдаhан байна. Номуудай выставкэ эмхидхэгдэжэ, олониие ехэтэ баясуулаа. Гадна милициин, медицинын хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсажа, хөөрэлдөөнүүдые хэhэн байха юм.

«Үхибүүдые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ» гэжэ элидхэл hургуулиин директор Б. Ж. Базаров хээ. Үхибүүдые дүрбэн тэгшээр, коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ парти, правительствын хэды ехэ анхарал хандуулжа, эсэгэ ёhоной туhаламжа үзүүлжэ байhые элидхэлшэ онсо тэмдэглээ. Тиихэдэ үхибүүд гэр бүлэдөө хайшан гэжэ хүмүүжүүлэгдэхэ ёhотойб, энэ талаар түрэлхид юу хэхэ зэргэтэйб гэжэ hануулhан байна. Энэ шухала хэрэгтэ зарим эсэгэнэр анхаралаа хандуулнагүй, hаналаа табинагүй гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Шүүмжэлэлдэ ороhон эсэгэнэр аягүйрхэхэ ушартай hуугаа. Үхибүүнэй ямараар хүн болохо эшэ үндэhэн гэр бүлэ дотор табигдана бшуу.

Нэгэдэхи четвертьдэ яажа хүдэлhэнөө шэнжэлэн хараа. Хоёрдохи четвертиин уг зорилгонууд тухай тобшохоноор хөөрэhэн байха юм. 24 hурагша муугаар hурана. Тиихэдэ долоон үхибүүд «орёо бэрхэтэйнүүд» гэжэ тоологдоно. Эдэ мэтые усадхаха талаар юун хэгдэхэб, hургуулиин, түрэлхидэй болон олониитын зүгhөө ямар хэмжээн абтаха ёhотойб? Үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн боложо. хүмүүжүүлгын асуудалай хэзээдэ шухала байhые харуулаа.

Милициин таhагай начальнигай орлогшо Ф. В. Гемснюк, милициин дэргэдэхи хүүгэдэй таhалгын начальник, ахалагша лейтенант В. Д. Будацыренов гэгшэд үхибүүдэй хулиган ааша гаргадаг тухай хөөрэжэ, тэдэниие болюулха талаар юунэй хэгдэжэ байhые мэдүүлээ. Ивалга тосхондо гушаад шахуу томо ба жэжэ эмхинүүд бии. Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ ажалда эдэнэр бүри хабаадан agүй. Класс-hаа гадуур үхибүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ тон шухала асуудал болоно. Энээн тухай РСФСР-эй hургуулиин габьяата багша, географ А. А. Гаспаров, үйлэдбэриин hуралсалай талаар директорэй орлогшо Н. А. Тыкшеева, военрук А. Я. Минеев гэгшэд үгэ хэлэжэ, аша туhатай ажаглалта хээ.

Үхибүүдэй эсэгэнэр жэшээнь, Я. Яковлев, А. Степанов, И. Кулябин болон бусад хүүгэдэй газаагуур бэеэ яажа абажа ябадаг, хайшан гэжэ наададаг тухай хэлэhэн байна. Конькигаар, шаргаханаар hолжорхо талмайнууд мүнөө болотор түхеэрэгдээгүй байhаар. Коньки, клюшкэ, сана гэхэ мэтын эгээл хэрэгтэй спортизна зүйлнүүд магазинда ороногүй.

Ивалгын ажалшадай депутадуудай поселково Совет энэ талаар шиидхэхы хэмжээнүүдые абаха аабза гэжэ найданабди. Тэрэшэлэн Ивалгын ОПХ, мүн бусад эмхи зургаанууд энээн тушаа hаналаа табижа, саг үргэлжын туhаламжа хүргэхэ.

Эсэгэнэрэй конференци яhала урагшатайгаар үнгэрөө. Энэ hайн hайхан хэрэгээ ингээд орхингүй, харин саашадань саг үргэлжэ эмхидхэжэ байгаа hаа, хэн хэндэмнайшье туhатай байха бэлэй.

Б. ГОМБОЕВ.

Улаан-Үдын аймаг.

«Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ номер

Партиин обкомой пропаганда, агитациин таhагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ 23-дахи номер ород хэлэн дээрэ хэблэлhээ гараба.

Түүхын эрдэмэй кандидат Н. Анпилоговой «Совётский образ жизни» гэhэн статьягаар түрүүшын хуудаhан нээгдэнэ. КПСС-эй партийна архивай таhагые даагша Д. М. Цыреновэй хэблэлдэ бэлдэhэн фашис Германиие илаhаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан тоо, баримтанууд энэ номерто үгтөө.

Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. Перепановай «Силу закона на борьбу с пьянством» гэhэн статья толилогдоо. «На международные темы» гэhэн ниитэ гаршаг доро А. Ефремовэй «Атлантические раздоры» гэжэ hонирхолтой статья уншагшадай анхаралда табигдаа.

«Быт и правы капиталистического мира» гэhэн бүлэгтэ Алексеевэй «Культ силы», «Яблочный пирог» гэжэ корреспонденци тунхаглагдаа.

В. ИВАНОВА.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

МАЛШАДАЙ СЛЁТ

Сэлэнгын совхоздо аймагай hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэришэдэй семинар-зүблөөн болобо. Һаалишад, фермэнүүдые даагшад, техник-урэжүүлэгшэд, зооветмэргэжэлтэд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд Вершинскын үүлтэртэ малай фермын ажалай гуримтай танилсаа. Тус фермын hаалишан, Социалис Ажалай Герой Надежда Лазаревна Тадвашкина өөрынгөө ажалай дүршэл тухай хөөрэжэ үгөө.

Следой түгэсхэлдэ аймагай ажахынуудай hаалиин фермэнүүдэй 11 hарын ажалай дүн согсологдоhон, аймагай гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахалагша зоотехник В. И. Черниговский hаалиин фермэнүүдэй ажалые согсолhон элидхэл хэhэн байна.

Зүблөөн дээрэ hү, мяха үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, малай тоо толгойе олошоруулха бар хүсэнэй ажал hайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь М. Ж. Шагдаров КПСС-эй райкомой болон аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугые социалис мүрысөөндэ илажа гараhан Сэлэнгын совхозой Вершинскын үүлтэртэ малай, Ехэ-Сагаанай hаалиин фермын коллективүүдтэ барюулаа.

ҺОНИРХОЛТОЙ ЛЕКЦИНҮҮД

КПСС-эй Москва хотын комитедэй лектор Е. И. Сошников «Уласхоорондын байдал тухай» hонирхолтой лекци Сэлэн-Дүүмэ, Галуута-Нуур, Тохой, Новоселенгинск тосхонуудта, Гусиноозерск хотын соёлой ордондо уншаа. Нүхэр Сошников шагнагшадай асуудалнуудта удха түгэс харюунуудые үгэhэн байна.

ХОНИШОДОЙ АМЖАЛТА

Сэлэнгын совхозой Билюутын отделениин хонишод 1974 ондо ехэхэн амжалта туйлаа. Тус отделениин хонишодой юhэн бригадын долоониинь зуун эхэ хонин бүриhөө 100—130 хурьга абаhан, гарзагүйгөөр түлжүүлhэн байха юм. Юрэнхыдөө тус отделениин хонишод зууhаа 107 хурьга түлжүүлhэн, хонин бүриhөө 4,11 килограмм ноохо хайшалhан, 5972 хурьга эхэhээнь hалгааха үедөө түсэбөөр хараалагдаhан 18 килограммай орондо 22 килограмм шэгнүүртэй болгоhон байна.

ШАХТЕРНУУД АМАРНА, ЭМШЭЛҮҮЛНЭ

1966 ондо Гусиноозерск хотодо шахтернуудай амарха, эмшэлүүлхэ профилактори нээгдэhэн юм. Найман жэлэй хугасаа соо Галуута-Нуурай шахтернууд барандаа шахуу эндэ амарhан, эмшэлүүлhэн байна. Профилакториин процедурна таhалганууд шэб шэнэхэн приборнуудаар, бусад түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Эндэ hара бүри 50 шахтер эмшэлүүлдэг, амардаг. Тэдээндэ үгтэдэг путевконууд хямда сэнтэй. Жэшээнь, 75 түхэригэй путевкодо шахтернууд 17 түхэриг түлэдэг. Тиихэдэ табин путевкын арбаниинь түлөөhэгүйгөөр үгтэдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ профилакторидо 669 хүн амараа.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГ— ДҮРБЭДЭХИЕЭ

Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой hаалиин бүхы фермэнүүдтэ суглаан үнгэргэгдэжэ, hү мяха үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар малшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн согсологдоhон, малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхэ зорилгонууд тодорхойлогдоhон байна.

Байгша оной 11 hарын дүнгөөр үбэлэй сагта ехэ hү haaхын түлөө аймагай hаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй эхин «hабагша» татажа, үүсхэл гаргаhан Узко-Лугай hаалиин фермын коллективтэ совхозой дирекциин, парткомой, рабочкомой дамжуулгын Улаан туг энэ жэлдэ дүрбэдэхеэ барюулагдаба.

Фермын найман hаалишад 11 hарын туршада үнеэн бүриhөө hү hааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэhэн байха юм.

В. БОРИСОВ.

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

«Сельхозтехника» гэжэ районно нэгэдэлэй (Яруунын аймаг) хүдэлмэрилэгшэд, бүхы механизаторнууд, жолоошод «Юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй түсэбые — болзорhоонь урид» гэhэн уряа доро ажаллана. Тэдэнэр хүдөө ажахын техникэ заhабарилха, колхоз, совхозуудта городhоо элдэб ашаа зөөхэ ноябрь hарынгаа түсэб амжалтатайгаар дүүргээ. Тиихэдэ машина, тракторнуудые заhабарилагшад жэлэйнгээ даабари декабриин 25 болотор дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ.

— Бидэнэр хэлэhэн үгэдөө заатагүй хүрэхэ байхабди. 1975 оной түсэбөөр хүдэлжэ байhан ажалай түрүүшүүл коллективэймнай дунда олон. Жолоошод В. Пнев, А. Коновалов, Т. Коваленко, Н. Андриевский, Н. Тимофеев, МТМ-гэй хүдэлмэришэд М. Попов, И. Васильев гэгшэд тэдэнэрэй тоодо оролсоно, — гэжэ тус нэгэдэлэй партийна организациин секретарь нүхэр Белоусов хөөрэнэ.

Гурбадахи кварталда ажалай амжалта туйлаhанайнгаа түлөө тус коллектив «Росcельхозтехникын» хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэбэ. Энээгээр урмашаhан тэдэнэр дүрбэдэхи кварталда социалис мүрысөөндэ илажа, шанда хүртэхөөр эрмэлзэн ажаллана.

В. БАЙБОРОДИН.

ТҮРҮҮШЫН МҮР.
Э. БРЮХАНЕНКЫН фото.

Тобшо hонин

РЕСПУБЛИКЫН кооператорнууд амжалтатай hайнаар хүдэлнэ. Кабанскын, Прибайкалиин, Хойто-Байгалай, Хурамхаанай районуудай коллективүүд эд бараа хүн зондо худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид. 1974 оной декабриин 12-то дүүргэбэ. Тиихэдэ Хяагтын. Ахын районууд ноябриин эсэсhээ 1975 оной түсэбөөр ажаллажа эхилээ.

М. МАТЕЕВА.

ГАЛИНА Борисова Хориин аймагай Тээгдэ тосхондо киномеханигаар үнихэнэй хүдэлдэг. Тэрэ hара бүриингөө даабари хододоо дүүргээд лэ байдаг. Тэрэ шэнэ hонин фильмүүдые нютагайхидтаа харуулхаhаа гадна, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Һаяхан дүй дүршэлтэй киномеханигта Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэг барюулагдаба.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

САМПИЛОВАЙ нэрэмжэтэ республиканска музейн Хяагта хотодо эмхидхэhэн Надя Рушевагай зурагуудай выставкэ дүүрэхэ болоо. Хорёод жэлэй туршада бэлигтэй басаганай онсо өөрсэ түхэл маягтайгаар зураhан зурагуудтай Хяагтын хүн зон танилсаба. Выставкын удаадахи маршрут — Шэтэ хото.

А. СУРМАЧ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ИНСТИТУДТА

ДОКТОРОЙ НЭРЭ ЗЭРГЭТЭЙ БОЛОБО

Оренбургын хүдөө ажахын институдай эрдэмтэдэй совет дээрэ Буряадай хүдөө ажахын институдай физиологиин кафедрын доцент Цыдып Жамсаранович Батоев биологическа эрдэмэй доктором нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө диссертаци хамгаалба.

Тэжээлэй шэмэтэй бодосууд—белок, өөхэн углевод гэхэ мэтые эдеэн болгон бэедэ шэнгээлгэдэ тахяагай, нугаhанай, галуунай, нойрой ямар үүргэ дүүргэдэг байhан тушаа Ц. Ж. Батоевой хэhэн шэнжэлгэ хаража үзэгдөө.

РСФСР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша профессор Е. Т. Хруцкий болон бусад совет дээрэ үгэ хэлэхэдэ, диссертантын шэнжэлэлгэ научна болон практическа ехэхэн удха шанартай хүдэлмэри болоно гэжэ тэмдэглээ.

Одессын хүдөө ажахын институдай профессор И. С. Самойленко, Ленинградай ветеринарна институт, Армениин ССР-эй И. А. Орбелиин нэрэмжэтэ физиологиин институдай биологиин лабораториие даагша академик С. К. Карапетян болон бусад диссертантын шэнжэлэлгэдэ үндэр сэгнэлтэ үгөө.

МАГТААЛДА ХҮРТЭБЭ

Институдай ветеринарна факультедэй гурбадахи курсын студентнэр Улаан-Үдын мяханай комбинадта hуралсалай практика гараhан юм. Ажалай практика hайнаар дүүрээ. Мал үүслэхэ хүдэлмэридэ студентнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан байна. Юhэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ ерээдүйн ветеринарнууд хубитаяа оруулаа гээд студентнэртэ барюулагдаhан Хүндэлэлэй грамота соо хэлэгдэнэ.

Студентнэр «Бурмясопром» нэгэдэлэй Хүндэлэлэй грамотада хүртэхэhөө гадна, мяханай комбинадай коллективэй зүгhөө ветеринарна факультет үнэтэ бэлэг — баяан абаhан байха юм.

Студентнэр В. Мугдуев, С. Сутурин, Э. Раднаев, П. Цыденов, Ч. Эрдынеев гэгшэд hайнаар ажаллажа, нүхэдэйнгөө дундаhаа шалгарба.

З. ТЭЛИН.

ТООЛОН БОДОДОГ МАШИНА

«Тоо тоолодог, бододог» машинанууд республикымнай завод, фабрикануудта жэл бүри олоор тодхогдоно. Жэшээлхэдэ, ЛВРЗ-дэ, республикын статистическэ управленидэ, түмэр замай отделенидэ, судна бүгээлгын заводто, Горпищеторгдо иимэ машинанууд хүдэлнэ. «Тоо бододог» машина тоо бүридхэгшэдэй ажалые хүнгэдхэхэhөө гадна, мүнгэн зөөридэ алмалта хэнэ, олон хүнүүдые алмана.

Горпищеторгдо иимэ машинын тодхогдоходо зуу шахуу хүн тоо бүридхэлгын хүдэлмэриhөө сүлөөлэгдэжэ, ондоо ажалда табигдаа hэн. Мүн түмэр замай отделенидэ иимэ машина 1973 онhоо хүдэлжэ эхилээ. Анхандаа тоо бүридхэгшэд эндэ тэндэ тараагданхай, цехүүдтэ, таhагуудта хүдэлдэг байгаа hаа, мүнөө нэгэ газарта хүдэлнэ. Залуу басагад Екатерина Юринская, Раиса Щедрина, Надежда Ткачева болон бусад 1972 ондо тусхай курс дүүргээд, түмэр замай отделенидэ хүдэлнэ.

Д. БАЛДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Оператор Н. Ткачева (наада таладань) ажалдаа... 2. Р. Щедрина (баруун гарhаа), Е. Юринская гэгшэд.

В. СОКОВОЙ ДУРАСХААЛДА

Даамаар 1938—1944 онуудта Советскэ Союзай чемпион байhан Василий Соковой дурасхаалда зорюулагдаhан мүрысөөн авиазаводой спортын клуб соо эхилбэ. 16 хүн энэ нааданда хабаадалсана. Улаан-Үдэ хотын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шалгаржа гараhан даамшад Николай Баранов (40-дэхи hургуули), Сергей Герновский (8-дахи hургуули) авиазаводой түлөөлэгшэ Александр Мальцев гэгшэд наадагшадай дунда бии. Түрүүшын 5 уулзалгын hүүлээр дээрэ нэрлэгдэhэн даамшад эрхимлэжэ ябана.

Сергей Герновский республикын болон городой чемпион Николай Барановтай уулзахадаа, яаха аргагүй шүүгдээ. Александр Мальцев hайнаар наадажа, нэгэшье шүүгдээгүй, 5 очкотой болоод байна. Сергей Герновский тэрээнhээ хахад очкогоор гээгдэжэ ябана. Николай Баранов 7 парти наадажа, 5,5 очкотой болоо. Тэрэ ЛВРЗ-гэй түлөөлэгшэ Евгений Нижегородцевто шүүгдэhэн байха юм.

Мүрысөөн үргэлжэлhөөр.

С. КОЗАРЕНКО.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Декабриин 23-hаа 29 болотор

ПОНЕДЕЛЬНИК, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 18.35 — Телевизионно hонин (буряадаар). 18.50 — «Прогресс» — гэжэ программа. 19.35 — Скрипкын хүгжэмэй концерт. 19.55 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.15 — «Хүдөөгэй врач» — телевизионно очерк. 20.30 — «Мүрысөөн — олониитын зохёон байгуулхы ажал». 21.10 — Соносхолнууд. 21.15 — «Экран дээрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн» — «Зима и весна 45-го» телевизионно документальна фильм (3-дахи сери).

ВТОРНИК, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Ахамад классайхидта «Кастальский ключ» — уран зохёолой уншалга. 18.45 — «Мүрысөөн» — телевизионно очерк. 19.00 — Телевизионно hонин. 19.20 — «Хүдөөгэй час». 20.20 — «Коммунист» — телевизионно журнал. 20.50 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.10 — Соносхолнууд. 21.15 — «Экран дээрэ — «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн» — «Зима и весна 45-го» — телевизионно документальна фильм. (4-дэхи сери). 22.25 — Искусствын мастернуудай концерт.

СРЕДА, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Һурагшадта «Хонхо» — телевизионно журнал (буряадаар). 18.25 — «Сибирь» — экран дээрэ» — киножурнал. 18.35 — Телевизионно hонин.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Липецк хотын профсоюзай, соёлой ордоной дуу хатарай ансамблиин концерт. 19.50 — Түсэбтэ табан жэлэй барилганууд. 1974 ондо ашаглалгада орохо барилганууд. 20.35 — «Морские ворота» — телевизионно уран hайханай фильмын 1-дэхи сери. Түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 21.45 — «На улице Неждановой» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 23.00 — «Старинный вальс» фильм-концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.05 — «Хамар-Дабан» — телевизионно туристнуудай клуб. 19.55 — «Коллеги» — уран hайханай фильм.

ЧЕТВЕРГ, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Телевизионно hонин. 18.25 — БАМ — зуун жэлэй агуу барилга» — дамжуулга.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Играй, мой баян». 20.00 — «Табан жэлэй түсэб болзорhоо урид дүүргэхэбди!». 20.15 — Совет дуунай концерт (үнгэтэ). 20.45 — «Морские ворога» — телевизионно уран hайханай фильм 2-дохи сери (үнгэтэ). 21.50 — «Майя Плисецкая» телевизионно фильм-концерт түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.05 — Гүрэнэй ород драмын театрай зүжэг. 20.50 — «Морской характер» — уран hайханай фильм.

ПЯТНИЦА, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 17.55 — Дамжуулгын программа. 18.00 — Телевизионно hонин 18.20 — «Сэлэнгэ» — телевизионно журнал (буряадаар).

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Приобские рассветы» — фильм-концерт (үнгэтэ). 19.50 — «1974 онние үдэшэн». 20.20 — «Экран дээрэ кинокомеди» — «Карнавальная ночь» — уран hайханай фильм (үнгэтэ). 21.40 — «Артлото» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 22.20 — «День с песней» — фильм-концерт.

СУББОТО, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй hонин. 13.10 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм тараалгын программа. 13.40 — Мультфильмнүүдэй программа. (үнгэтэ). 14.10 — «Хүн. Газар. Юртэмсэ». 14.40 — «Ан амитадай байдал» (үнгэтэ). 15.40 — «Петля инфляции» — капиталис гүрэнүүдэй экономикын кризисэй байдал. 16.00 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа. 16.35 — Р. Каучвер. «Свой Островэ» — Москвагай «Современник» театрай фильм зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха. 17.45 — 17.55 — Забhарлалга.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» 19.00—«Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Спорт—74». 20.15 —«Монголой нарата үдэр» (үнгэтэ). 21.15 — композитор Д. Покрассай авторска вечер. 23.20 — «Хатарай зал» (үнгэтэ).

ВОСКРЕСЕНИ, 29

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй hонин. 13.10 — «Буратинын выставкэ» (үнгэтэ). 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.40 — «Орленок телестудида, «Красное сормово» заводой Социалис Ажалай Герой, электро-гагнууршадай бригадир В. В. Пайщиковтай уулзалга. 15.15 — «Бидэнэр БАМ баринабди» — документальна фильм. 15.25 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 15.55 — «Уласхоорондын hонин». 16.35 — «Киногоор аяншалагшадай клуб».

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 17.45 — «Здравствуй», сосед!», «Пари», «Общая стена», — телевизионно уран hайханай богонихон фильмүүд түрүүшынхеэ харуулагдаха. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Гүрэнэй Красноярска Сибириин хатарай ансамблиин концерт. 20.15 — «Шатараар оронoй чемпионат». 20.45 — Классическа хүгжэмэй концерт.

Улаан-Үдэ. 21.40 — «Ганай бэшэгүүдээр». 22.10 — «Дуунтай уулзалга (буряадаар).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной декабриин 22. □ 4-дэхи хуудаhан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01647. Заказ № 10444